

žurnál

Žurnál Univerzity Palackého v Olomouci | prosinec 2019 | číslo 2 | ročník 29

Jiné dimenze akademiků

Univerzita Palackého
v Olomouci

Genius loci...

UPoint

ZIMNÍ SORTIMENT

UPoint – informační centrum a obchod Univerzity Palackého

INFORMACE ■ UNIVERZITNÍ PŘEDMĚTY ■ MÓDNÍ KOLEKCE ■ KNIHY ■ STUDOVNA ■ KÁVA ■ WIFI

Dům U Černého psa | Horní náměstí 12 | Olomouc | T: +420 733 690 738 | E: upoint@upol.cz
O: pondělí–pátek 9:00–18:00 | www.upoint.upol.cz | www.upoint.upol.cz/eshop

obsah

- 2 — Jiná dimenze z UP: Píšu, protože musím, píšu, protože dýchám
- 5 — Vítěz literární soutěže UP Adam Hošek pokřtil svou první knihu veršů
- 6 — Konference řešily sociální práci i proměny ekumenismu
- 6 — Fakulta tělesné kultury již popatnácté patřila zahraničním lektorům
- 7 — Pedagogická fakulta má cyklus Svět médií v 21. století
- 7 — Přírodovědecká fakulta zmodernizovala fyzikální laboratoře
- 8 — Novým děkanem fakulty zdravotnických věd je Martin Procházka
- 8 — Senátoři zvolili kandidátem na děkana právnické fakulty Václava Stehlíka
- 9 — S problémy mediků pomůže zástupce pro studenty
- 9 — Filozofická fakulta přivítala absolventy z roku 1969
- 10 — Vědci vyvinuli levný a dostupný materiál pro superkondenzátory
- 11 — České děti jsou ve volném čase aktivní, sportují nebo chodí do kroužků
- 12 — Prestižní grant podpoří výzkum přeměny sluneční energie na paliva
- 13 — Portrét – Pavel Kučera: tlumočnický jazyk
- 16 — Úspěchy akademiků a studentů
- 19 — Jazykové okénko
- 20 — Kaleidoskop krátkých zpráv
- 22 — Reportáž – 17. listopad na Univerzitě Palackého
- 26 — Sbírá medaile v rychlopsaní a pomáhá neslyšícím
- 27 — Rozhovor – Marek Jukl: Když chcete pomáhat, musíte mluvit se všemi
- 30 — Doporučuji – co čte, poslouchá a sleduje akademická obec
- 32 — Pevnost poznání: Věda hrou na výjimečném místě
- 33 — Zkušenost – Dámička na cestách
- 35 — Absolvent – Ladislav Korotvička ví, jak na zubní kaz
- 37 — Životní styl – Úspěšní v záchraně nanečisto
- 38 — Odkaz – Papežský ceremoniář o olomoucké jezuitské akademii roku 1597
- 39 — Zrcadlení – Ukrajina
- 40 — Univerzita v síti

titulní strana: Pavel Kučera – tlumočnický jazyk
foto: Gabriela Knýblová

Žurnál | Vychází dvakrát za semestr | Registrace: MK ČR E 12524, ISSN 1804-6754
Vydává Univerzita Palackého v Olomouci, Křížkovského 8, 771 47 Olomouc
IČ: 61989592 | Předseda redakční rady: Petr Bilík | Vedoucí redakce: Ivana Pustějovská | Layout: Věra Marešová | Sazba: Michaela Cyprová | Korekce: Jiří Slavík
Redakce | Biskupské nám. 1, Olomouc | telefon: 585 631 155 | e-mail: zurnal@upol.cz
Tisk | Profi-tisk group Olomouc | Náklad 4 000 ks

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Vážené kolegyně a kolegové,
milé studentky a studenti,
vážení přátelé Univerzity Palackého,

rád bych vám všem u příležitosti
právě končícího roku poděkoval
za vaši práci i přízeň a popřál vše
dobré v nadcházejícím roce.

Univerzity nejsou jen budovy,
učebny a laboratoře. Univerzity jsou
především lidé, kteří je naplňují svou
energií, svými idejemi a svým úsilím.
Jsem moc rád, že takové kolegy
kolem sebe vidím. Měl jsem tu čest
a před pár dny jsem mohl v Praze
přebírat cenu, kterou univerzita
získala za svou společenskou
odpovědnost. Byli jsme chváleni
za to, co děláme pro společnost,
pro město i region, v němž žijeme.
A i když je diplom věnován
Univerzitě Palackého, já za ním
vidím konkrétní tváře – studentů,
 akademiků, zaměstnanců, kteří se
různými způsoby a různou měrou
snaží zlepšit stav našeho světa.

Všem vám za to děkuji a chci vás
ujistit, že ani v budoucnu Univerzita
Palackého nebude stát stranou
veřejného dění. Stále se budeme
snažit konkrétní práci naplňovat
obsah onoho latinského slova,
které neseme v názvu: universitas –
společensství. S přáním dobré vůle
v roce 2020.

Jaroslav Miller
rektor Univerzity Palackého

Jiná dimenze z UP: Píšu, protože musím, píšu, protože dýchám

Učí, studují, zkoumají, ale také tvoří. Studenti, akademici i absolventi Univerzity Palackého rozvíjejí často vedle svého odborného zaměření ještě i tvůrčí aktivity. A i když mají různá nadání, jedním z nejviditelnějších je literární tvorba. Prostě psaní – románů, básní, povídek, detektivek. S Univerzitou Palackého jsou spojena jména uznávaných a známých autorů jako Jan Balabán, Eva Kačírková, Radek Malý. Co ale nastupující generace? Je čas a chuť v době zkratovitých sociálních sítí psát příběhy, básně? A pokud ano, co tak pár tipů na zajímavé čtení...

Koho zajímá, kdo a co z „upěčka“ píše, může se podívat na webové stránky projektu Spisovatelé Univerzity Palackého, který mají na starosti doktorandi a studenti katedry bohemistiky UP. Tým vede bohemista Lubomír Machala. „Snažíme se zmapovat literární, respektive beletristic-

ký přínos všech autorů, kteří publikovali samostatnou beletristickou knihu a kteří buď byli na UP zaměstnání, nebo na ní studovali, popřípadě s ní byli v jiném úzkém doložitelném a produktivním kontaktu. Časové vymezení jsme si ohradili rokem 1947, kdy byla univerzita obnovena, až po

„Učitelé a studenti UP v uplynulých více než sedmdesáti letech dosáhli nepochybně mnoha vědeckých, odborných a pedagogických úspěchů či zásluh. Přiblížení a ilustrování těch literárních nejen demonstruje možná někdy nečekaný rozměr jejich nadání, ale hlavně poukazuje na jejich příspěvek ke všeobecné kultivaci lidského ducha.“

*Lubomír Machala
profesor bohemistiky*

Lucie Faulerová

Absolventka FF UP, pracuje na druhém románu, jako editorka a redaktorka spolupracuje s brněnskou umělkyní Kateřinou Sedou. Podílela se na jejím projektu Brnox. Průvodce brněnským Bronxem, který získal Magnesii Literu, nejnověji pak i na projektu UNES-CO, který měl vrátit obyčejný život do turistického Českého Krumlova.

současnost.“ Olomoucký profesor bohemistiky považuje za přínosné představovat veřejnosti „jinou dimenzi“ akademiků, studentů, absolventů. „Učitelé a studenti UP v uplynulých více než sedmdesáti letech dosáhli nepochybně mnoha vědeckých, odborných a pedagogických úspěchů či zásluh. Přiblížení a ilustrování těch literárních nejen demonstruje možná někdy nečekaný rozměr jejich nadání, ale hlavně poukazuje na jejich příspěvek ke všeobecné kultivaci lidského ducha, na níž se slovesné umění zásadně podílí. Databáze dnes zahrnuje na osmdesát jmen všech žánrů a další budou přibývat,“ říká Machala.

Vedle už třeba nežijících autorů (Josef Bieberle, Jaromír John, Josef Galík) či představitelů nejstarší generace (Alena Nádvorníková, Pavel Jansa, František Všetická) se naše alma mater může chlubit i literárními úspěchy zástupců střední generace, k nimž patří například Michal Sýkora se svými detektivními sériemi, překladatelka Markéta Pilátová vydávající také romány i knihy pro děti nebo básník Radek Malý. Ale na UP se objevují pozoruhodné literární talenty i nadále, a to rovněž díky literární soutěži vyhlašované každoročně rektorem UP pro její studenty. Následující příklady pak představí alespoň některé z mladých autorů, jejichž tvorba se

dočkala uznání nebo výraznějšího ohlasu i mimo UP.

Příběh absolventky

Napsat první román a hned zaujmout kritiky i čtenáře se nepodaří každému. Absolventce FF UP Lucii Faulerové a její knize Lapači prachu se to povedlo. „To, že kniha vyjde, ještě neznamená, že ji bude i někdo číst, že bude někoho bavit,“ vzpomíná Lucie na směr radosti i obav, když zjistila, že o vydání její prvotiny stojí zavedené nakladatelství Torst. Jejím románem, anoncovanému jako „nesentimentální a drásavá prozaická výpověď o dnešní mladé ženě“, se zaujmout povedlo: ocenila ho kritika, líbil se i čtenářům. Autorka získala i nominaci na nejprestižnější tuzemské literární ocenění Magnesii Literu a také nominaci na Cenu Jiřího Orteny. Když pátrá v paměti, odkud se její psaní vzalo, dostává se ve vzpomínkách až do dětství. „Jako malá jsem nechodila do školky, byla jsem doma a čekala, až přijdou starší sourozenci ze školy. Postupně mě přestalo bavit se dívat na pohádky a sama jsem si začala příběhy vymýšlet. A ve chvíli, kdy jsem se naučila číst a psát, jsem si je začala zapisovat. Vlastně to vyplynulo jako úplně přirozená věc,“ vzpomíná. →

Boris Steinbauer, student právnické fakulty.

Klára Goldstein, doktorandka katedry bohemistiky FF UP.

Píše druhý román a vyrovnává se i s očekáváním, jaká bude „druhá“ Faulerová. „Pár lidí mě varovalo, že druhá knížka se bude srovnávat s tou první. Nejdřív mě to trochu vyděsilo, ale pak jsem si řekla, že se na to musím vykašlat a nesmím o tom přemýšlet. Píšu proto, že to je jediná věc, která je už od malička čistě jen moje. Píšu, protože cítím, že musím, dělám to hlavně pro sebe. Pokud navíc knížkou někoho oslovím a moje práce má smysl i pro někoho dalšího, tak je to skvělé. Čtenáři jsou hezký bonus, ale nedá se psát s vědomím, co tomu kdo řekne. Musím se držet své intuice,“ světuje se Lucie Faulerová.

Příběh doktorandky

Klára Goldstein začala psát básně ve čtrnácti letech. „Právě vztah k poezii a její četba mě následně přivedly ke studiu bohemistiky,“ vzpomíná dnešní doktorandka katedry bohemistiky FF. Autorka, která se může pochlubit vítězstvím v literární soutěži Františka Halase, už vydala tři sbírky básní (Úpatí víchřice, Milíře, Kenotaf). Nedávno dopsala román a chystá novou sbírku. Když vysvětluje, co ji vede k psaní, zasazuje poezii do celkového obrazu světa. „V prvé řadě je nutné se na poezii nedívat

jako na něco odděleného od života. Pořád věřím, že jak literatura, tak výtvarné i performativní umění mají zásadní kriticko-spoločenskou funkci, a v poslední době je vidět stále častěji, že si to uvědomuje značné množství autorů. I když byly možnosti dopadu kritického hlasu umění a tvorby na současné společenské dění dlouhou dobu podceňovány, nyní se řada lidí svou tvorbou vyslovuje proti problémům pozdního kapitalismu: i v poezii se objevují témata ekologická, politická, kritická vůči onomu materiálnímu, konfrontující se s ním, zesměšňující je či tvrdě odsuzující.“

Když má definovat svou motivaci k psaní, mluví o nutnosti psát. „Je to daleko spíše nutnost, potřeba, občas nevyhnutelnost, která může i bolet, a díky za to, že bolí. Co mě motivuje k psaní poezie je totéž, co mě motivuje k tomu nadále dýchat, mluvit, stýkat se s lidmi, prostě existovat...“

Příběh studenta

Vášeň pro literaturu a psaní má i Boris Steinbauer, student právnické fakulty. Zatím mu vyšly dvě knihy. Na začátku letošního roku prvotina – Žena, která zmizela – a hned po půl roce kniha druhá – Luciferova pomsta. Už z názvů knih je patrné,

že v nich není nouze o emoce a napětí. „Asi bych jiný žánr než thriller s kriminální zápletkou napsat nedokázal,“ říká dvaadvacetiletý milovník severských detektivek. Knížky píše bez větších ambicí. „Při prvotině jsem si chtěl pouze dokázat, že to zvládnou. A ono to vyšlo. Byl to zvláštní pocit vidět vlastní knihu v knihkupectví. Splnil se mi sen.“

Na psaní se mu líbí možnost tvořit příběh a přemýšlet nad ním. Bere ho jako formu relaxace, sebenaplnění a jako ideální odreagování od náročného studia práv. Pro literaturu jej před lety nadchla učitelka češtiny na gymnáziu. Když vyplňoval přihlášky na vysokou školu, zvítězila ale práva. Prý hlavně kvůli uplatnění. „Hlásil jsem se i na češtinu. Nakonec to byl jediný obor, kam mě nezvali,“ přiznává student 4. ročníku oboru Právo.

Příběh nekončící

Vybraní tři autoři jsou jen jedni z mnoha, kteří píšou a jsou spojeni s UP. Jsou to představitelé nejmladší generace, která má chuť i potřebu psát, a jsou tak (spolu se spoustou jiných) vlastně symbolem kontinuity tvůrčího ducha na olomoucké univerzitě. A určitě nejsou poslední.

Vítěz literární soutěže UP Adam Hošek pokřtil svou první knihu veršů

Student Univerzity Palackého Adam Hošek pokřtil 27. listopadu v kavárně v olomoucké Zbrojnici svou debutovou básnickou sbírku *A na stromech les*. K jejímu vzniku mu pomohlo trojnásobné vítězství v Literární soutěži pro studenty UP a následná spolupráce s Vydavatelstvím UP.

Ve sbírce *A na stromech les* s netradičním přebalem z pauzovacího papíru čtenáři najdou padesátku kratších básní a jeden rozsáhlejší text. Spojuje je především různá míra setkávání banality s mýtem, něhy s děsem, intimní melancholie s cynickým úšklebkem a tíhnutí k minimalismu. „Důležitou součástí sbírky jsou jemné ilustrace Jitky Králové, absolventky výtvarné tvorby olomoucké pe-

dagogické fakulty,“ dodal Adam Hošek, student české filologie a historie na filozofické fakultě.

Součástí křtu byla také autorská čtení Tomáše Roztočila, Jiřího Žáka, Terezy Šustkové a Adama Hoška, jenž představil texty ze své prvotiny, kterou šlo na akci zakoupit. „K dostání je v e-shopu či ve Skriptárně Vydavatelství Univerzity Palackého a na dalších místech,“ upřesnil Aleš Prstek, ředitel VUP.

Na akci se rovněž vyhlásil 26. ročník Literární soutěže pro studenty UP, která se rozrostla o novou kategorii komiks, jež doplnila tradiční poezii a povídku. Uzávěrka soutěže je 18. března 2020, propozice jsou zveřejněny na webu UP v sekci Studenti.

Adam Hošek (* 1995)

Pochází z Českého ráje, pohybuje se mezi Sobotkou, Jičínem a Olomoucí, kde studuje bohemistiku a historii. Své básně publikoval v časopisech *Host*, *Tvar* a *Herberk*. Je mj. trojnásobným vítězem Literární soutěže pro studenty UP či finalistou letošní Literární soutěže Františka Halase. Věnuje se také divadlu a organizaci kulturních akcí.

kdy ta chvíle skončí

držíš mě
držím tě
je neděle
zvony nekonečně zvoní
kdy ta chvíle skončí

sen sen sen

vlož hlavu v hlínu
chytni do potoka
vrůstěj v sochu

na vršku smrčku
spatříš maminku

ty ho ale máš

hlava mi teče ušima
hlava mi pleskla do mísy
hlavou
si utírám hlavu
pak to vezme proud

rytmicky vrážím hlavu
do tvýho masa
hlavně držet rytmus
a nepustit

8 fakult 1 univerzita

Konference řešily sociální práci i proměny ekumenismu

Debata na pestrou paletu témat přinesly konference, které se v průběhu zimního semestru uskutečnily na Cyrilometodějské teologické fakultě a kterých se ve velké míře zúčastnili vedle akademiků a studentů také odborníci z praxe.

Velký zájem vzbudila konference věnovaná sociální práci na základních školách. Program přilákal účastníky z celé země. „Školská sociální práce je v České republice téměř neznámou profesí. Zájem o konferenci ale ukázal, že je to skutečně velké a aktuální téma. Škola je velmi dobrým místem pro včasnou identifikaci i řešení problémů. Debatovali jsme o tom, co může sociální pracovník školskému prostředí

přinést, čím je jeho činnost specifická,“ přiblížila vedoucí katedry křesťanské sociální práce Tatiana Matulayová.

Na stejné katedře proběhl i den plný inspirativních workshopů nazvaný Tvořivé cesty. Ať už šlo o ukázky meditace, terapie s pískovištěm či příspěvek z prostředí baru, společný jim byl přístup zaměřený na řešení problému.

O migraci křesťanů ze Středního východu nebo o přípravách na manželství pak byla řeč na mezinárodní vědecké konferenci, kde se potkali začínající vědečtí pracovníci a doktorandi kanonického práva a teologie ze střední Evropy. Zahraniční hosty měla i konference Bioetika v cha-

ritativní práci nebo setkání zaměřené na proměny ekumenismu v posledních desetiletích. „Zabývali jsme se tím, jaký dopad mají společenské a politické změny na vztahy mezi křesťanskými církvemi. Své zkušenosti a poznatky sdíleli kolegové z Německa, Maďarska nebo Ukrajiny. U nás před rokem 1989 vznikl takový ekumenismus, kdy se scházeli lidé citící společný odpor ke komunistickému režimu. Po roce 1989 naopak chceme být alternativou vůči mainstreamu, ale zároveň jsme někdy v pokušení se přimknout k politické moci,“ uvedl Robert Svatoň z Institutu interkulturního, mezináboženského a ekumenického výzkumu a dialogu. (vim)

Fakulta tělesné kultury již popatnácté patřila zahraničním lektorům

Přednášky zaměřené na sportovní diagnostiku, fyzioterapii a biomechaniku, inovativní metody pro výuku plavání nebo pickleball, který kombinuje prvky tenisu, stolního tenisu a badmintonu – to nabídl již patnáctý International Teaching Week na fakultě tělesné kultury. Během již tradičního mezinárodního týdne se výuky ujali pedagogové z Izraele, Íránu, Portugalska, Srbska, Kanady a USA.

„Zahraniční hosté se díky International Teaching Weeku mohli seznámit s prostředím naší fakulty, setkat se se svými studenty, kteří jsou zde na Erasmusu, nebo s českými studenty, kteří dříve navštívili jejich země. V neposlední řadě zde měli příležitost navázat kolegiální sítě s našimi pedagogy a výzkumníky, což vytváří potenciál pro vznik nových projektů a partnerství,“ uvedla fakultní

koordinátorka zahraniční spolupráce Jitka Martinčová.

Přátelskou atmosféru týdne pochválila jedna ze zahraničních lektorek, Anat Farkash z The Academic College at Wingate. „Zaměstnanci fakulty si dali velmi záležet na tom, aby pro nás byl tento týden skvělým zážitkem jak z hlediska pracovního, tak z osobního. Komunikace se studenty byla perfektní a interakce s ostatními zahraničními vyučujícími byla jednoduše skvělá. Podařilo se mi i setkat se s místním kolegou v oboru, domluvili jsme se na odborné spolupráci. Chtěla bych poděkovat všem zaměstnancům fakulty za jejich profesionální spolupráci a velmi vřelá přivítání,“ zhodnotila izraelská lektorka.

International Teaching Week se na fakultě tělesné kultury koná od roku 2012, kdy byla na fakultě zavedena povinná výuka angličtiny. Týdenní rozvrh se zahraničními pedagogy připravuje oddělení pro zahraniční spolupráci dvakrát ročně. Dosud se mohli studenti a další zájemci setkat s více než stovkou lektorů ze třiceti zemí. (vim)

Pedagogická fakulta má cyklus Svět médií v 21. století

V rámci konceptu Učitel21 připravila pedagogická fakulta cyklus přednášek Svět médií v 21. století. Je zaměřený na úlohu veřejnoprávních médií v demokratické společnosti, na principy, podle nichž média

fungují, na způsoby, jakými jsou regulována, a na vlastní novinářskou práci.

Během zimního semestru aulu fakulty navštívili Marek Wollner, Jiří Kubík, Václav Moravec, Vít Klusák a Daniel Stach, který hned v úvodu setkání položil publiku dotaz na téma fake news. „Jaká je podle vás nejlepší obrana proti fake news? Nestále se musíte ptát,“ vzkázal do zcela zaplněného auditoria studentům i jejich přednášejícím moderátor pořadu Hyde Park Civilizace ČT. Během řeči o své práci zdůraznil před studenty UP důležitost zahraničních výjezdů, stipendijních pobytů a stáží. Vybědl je k získávání nových zkušeností, které podle něj formují osobnost člověka mnohdy víc než dobré hodnocení ve škole. Také v následujících debatách s Markem Wollnerem, dramaturgem

pořadu Reportéři ČT a šéfredaktorem reportážní publicistiky ČT, a Václavem Moravcem, televizním a rozhlasovým moderátorem, redaktorem a vysokoškolským učitelem, se v živé debatě hovořilo o novinářské práci. Mnoho posluchačů zajímala například bezpečnost investigativních novinářů i témata související s objektivitou veřejnoprávních médií.

Cyklus Svět médií 21. století připravila katedra českého jazyka a literatury a Centrum prevence rizikové virtuální komunikace. Jeho cílem je zvýšit mediální gramotnost studentů a představit svět médií. Prostřednictvím tohoto cyklu fakulta přivítá i několik osobností v letním semestru, v příštím akademickém roce se tato setkání stanou součástí nově akreditovaného předmětu Mediální výchova. (map)

Přírodovědecká fakulta zmodernizovala fyzikální laboratoře

Nové špičkové přístroje a laboratoře, které otvírají bránu k nejnáročnějším experimentům v oblasti optického, materiálového, nanotechnologického, biochemického a biofyzikálního výzkumu, mají k dispozici studenti a vědci přírodovědecké fakulty. Díky dotaci z Operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání v celkové výši 160 milionů korun bylo pořízeno více než pět desítek vědeckých přístrojů a byly kompletně zmodernizovány čtyři fyzikální laboratoře.

Vybudovaná výzkumná infrastruktura bude primárně sloužit studentům doktorských studijních programů. „Moderní laboratoře nás v oblasti přístrojového vybavení posouvají zásadním způsobem dopředu. Umožní nám držet kontakt se světovou špičkou a provádět experimenty, které zatím nebylo fyzicky možné realizovat. Je to strategický projekt naší fakulty zaměřený na podporu a rozvoj doktorských studií,“ uvedl Jaromír Fiurášek, vedoucí katedry optiky a hlavní řešitel projektu OP VVV Modernizace výzkumných infrastruktur pro potřeby doktorského studia fyziky, chemie a biochemie na PřF UP, z něž byly investice financovány. Vědci a studenti katedry optiky mohli dosud některé nejnáročnější experimenty provádět pouze ve spolupráci se zahraničními partnery, kteří měli ve svých laboratořích potřebné přístroje. „Nyní bychom měli být schopni takové experimenty v našich la-

boratořích provádět i sami. Jsem přesvědčený, že je to klíčové zejména pro další generace našich mladých vědců, doktorandů a studentů,“ podotkl.

Modernizovány byly čtyři laboratoře – tři optické a jedna spadající pod katedru experimentální fyziky. Laboratoře disponují dedikovaným systémem vzduchotechniky, klimatizace, chlazení a rozvodu technických plynů. „Trojice optických laboratoří má vynikající parametry mikroklimatu a čistoty vnitřního prostředí, které jsou srovnatelné s předními světovými vědeckými pracoviš-

ti. Poskytuje nám to zcela nové ideální podmínky pro realizaci těch nejnáročnějších experimentů například v oblasti kvantové optiky, optických kvantových technologií, kvantové interakce záření s látkou či Ramanovy spektroskopie, které vyžadují extrémní stabilitu a čistotu prostředí,“ řekl Jaromír Fiurášek. Laboratoř aplikované fyziky nově umožňuje studentům a vědcům rozvoj bádání v oblasti experimentů zaměřených na aplikovanou fyziku, nanotechnologie, Mössbauerovu spektroskopii či charakterizaci materiálů. (cho)

8 fakult
1 univerzita

Novým děkanem fakulty zdravotnických věd je Martin Procházka

Fakulta zdravotnických věd má nové vedení. Děkanem byl pro následující čtyři roky akademickým senátem fakulty zvolen Martin Procházka, který dosud vedl Ústav porodní asistence a v děkanské volbě byl jediným kandidátem. Funkce se ujal 1. listopadu.

Cílem nového děkana je rozvíjet fakultu jako excelentní a moderní instituci nadnárodního významu s důrazem na kvalitu vzdělávání nelékařských zdravotnických pracovníků a ve spolupráci s lékařskou fakultou a Fakultní nemocnicí

Olomouc. Mezi priority patří například tvorba kariérního řádu a úprava mezd akademických pracovníků, chce se zabývat mezilidskými vztahy a komunikací na fakultě. „Jako svůj hlavní úkol vnímám přípravu a realizaci nové společné budovy s lékařskou fakultou. Za významnou oblast považují také mezinárodní spolupráci, ať už je to vyjíždění studentů na stáže, společné projekty nebo třeba pořádání zimních škol. To jsou věci, které zvyšují prestiž fakulty,“ uvedl Martin Procházka před volbou.

K naplňování těchto vizí a cílů má k ruce čtyřčlenný proděkanský tým. O oblast studijních záležitostí se stejně jako v předchozím vedení stará Zdeňka Mikšová, věda a výzkum spadají do kompetencí Jiřího Vévody, Jiří Stavovčík má na starosti vnější vztahy a zahraniční spolupráci a Andrea Drobiličová se stala proděkankou pro praktickou výuku a celoživotní vzdělávání.

Martin Procházka je třetím děkanem fakulty zdravotnických věd. První děkankou byla Jana Marečková, od roku 2013 fakultu vedl Jaroslav Vomáčka. (vim)

Senátoři zvolili kandidátem na děkana právnické fakulty Václava Stehlíka

Právnickou fakultu v příštích čtyřech letech povede Václav Stehlík, dosavadní vedoucí katedry mezinárodního a evropského práva. Na podzimním zasedání fakulturního akademického senátu pro něj

v tajné volbě hlasovalo devět z patnácti senátorů. Volili mezi ním a současnou děkankou fakulty Zdenkou Papouškovou. Funkce by se měl ujmout na konci ledna příštího roku. Předtím ho ale ještě musí jmenovat rektor.

„Děkuji senátorům za důvěru. Jsem velice rád, že volební kampaň byla věcná a férová. Věřím, že se vztahy podaří do budoucna zachovat a že fakulta bude táhnout za jeden provaz. Chtěl bych fakultu posunout ve smyslu kvality, a to ve všech oblastech – ve vzdělávání, vědě i internacionalizaci,“ řekl po oznámení výsledků hlasování Václav Stehlík.

Svůj proděkanský tým zatím nepředstavil. „Mám jasnou představu na každou proděkanskou pozici. Jména jsem před volbou záměrně nezveřejňoval z mnoha důvodů,“ uvedl Václav Stehlík. Před volbami řekl, že by rád ve vedení fakulty zachoval určitou personální kontinuitu, zejména pak v rezortech, které fungují velmi dobře.

Václav Stehlík od promoce na PF UP působil na zdejší katedře mezinárodního a evropského práva jako asistent, posléze odborný asistent a docent. Tuto katedru od

roku 2014 vede a je dlouholetým členem fakulturního akademického senátu. Kromě toho vystudoval anglický jazyk a literaturu na FF UP a postgraduální LL.M. studium na University of London zaměřené na právo Evropské unie. Absolvoval řadu zahraničních výzkumných pobytů, konferenčních vystoupení a zvaných přednášek v Evropě i zámoří. V roce 2015 mu byl Evropskou komisí udělen grant Jean Monnet Chair in oboru práva Evropské unie. Mimo PF UP je zapojen do činnosti odborných rad a odborných komisí na dalších právnických fakultách v ČR i na Slovensku. Hodnocení univerzit, resp. právnických fakult a programů jimi nabízených se věnuje i v rámci činnosti Národního akreditačního úřadu. Působí či působil také jako posuzovatel vědeckých projektů v zahraničí.

Současný děkance Zdenka Papoušková skončí funkční období v lednu 2020. Václav Stehlík bude v pořadí šestým děkanem, který bude stát v čele právnické fakulty od jejího znovuoživení v roce 1991. Před ním fakultu řídili Miroslav Liberda, Jiří Blažek, Michal Malacka, Milana Hrušáková a Zdenka Papoušková. (eha)

S problémy mediků pomůže zástupce pro studenty

Studenti lékařské fakulty se mohou se svými problémy spojenými se studiem medicíny i vysokoškolským životem obecně obracet na nově zřízeného zástupce pro studenty. Tím byl na dva roky jmenován Filip Blažek z pátého ročníku Všeobecného lékařství, který byl v posledních třech letech také členem fakultního akademického senátu.

„Institut zástupce pro studenty jsem zřídil v souladu se svým programovým prohlášením. K této myšlence mě mimo jiné přivedli studenti, se kterými jsem se setkal během svého členství v akademickém senátu fakulty a v rámci předvolební kampaně. Zjistil jsem, že mnoho studentů neví, s kým nebo kde mají své problémy během studia řešit. Tímto vstřícným krokem jim nabízím další možnost, a to zejména proto, že mnozí studenti chtějí své podněty nebo stížnosti řešit v co možná nejvyšší anonymitě,“ vysvětlil děkan Josef Zadražil.

Filipa Blažka vybral s ohledem na jeho dosavadní angažovanost, rozhled

a schopnost komunikovat. „Když mě pan děkan oslovil, příliš jsem neváhal. Jako na studenta vyššího ročníku se na mě někteří mladší spolužáci obraceli, jako senátor jsem se pak účastnil několika porad vedení, takže jsem si byl vědom, že se studenty s některými problémy potýkají,“ uvedl Filip Blažek.

Studenti se na něj mohou obracet s jakýmkoliv svým problémem, podněty mohou posílat na e-mail studentskyzastupce@upol.cz. „Původní myšlenka byla, že bych se měl zabývat především záležitostmi spojenými s vlastním studiem. Avšak už v prvních týdnech mě někteří oslovili s problematikou, která není vyložena studijní. Budu rád, když studenti budou tohoto institutu využívat. Je to další možnost, jak zlepšit studentský a kolegiální život na fakultě,“ dodal zástupce pro studenty, který přijaté podněty řeší buď sám na základě svých vlastních zkušeností, anebo je posouvá dál kompetentním osobám. (vim)

Filozofická fakulta přivítala absolventy z roku 1969

Padesát let uplynulo od doby, kdy Věra Petráčková dostala při slavnostní promoci dekret o ukončení studia. Pár let pak češtinu učila na Valašsku, po roce 1976 ji začala učit v USA. Do prostor olomoucké fakulty se vrátila společně s téměř třicítkou absolventů při příležitosti Zlaté promoce.

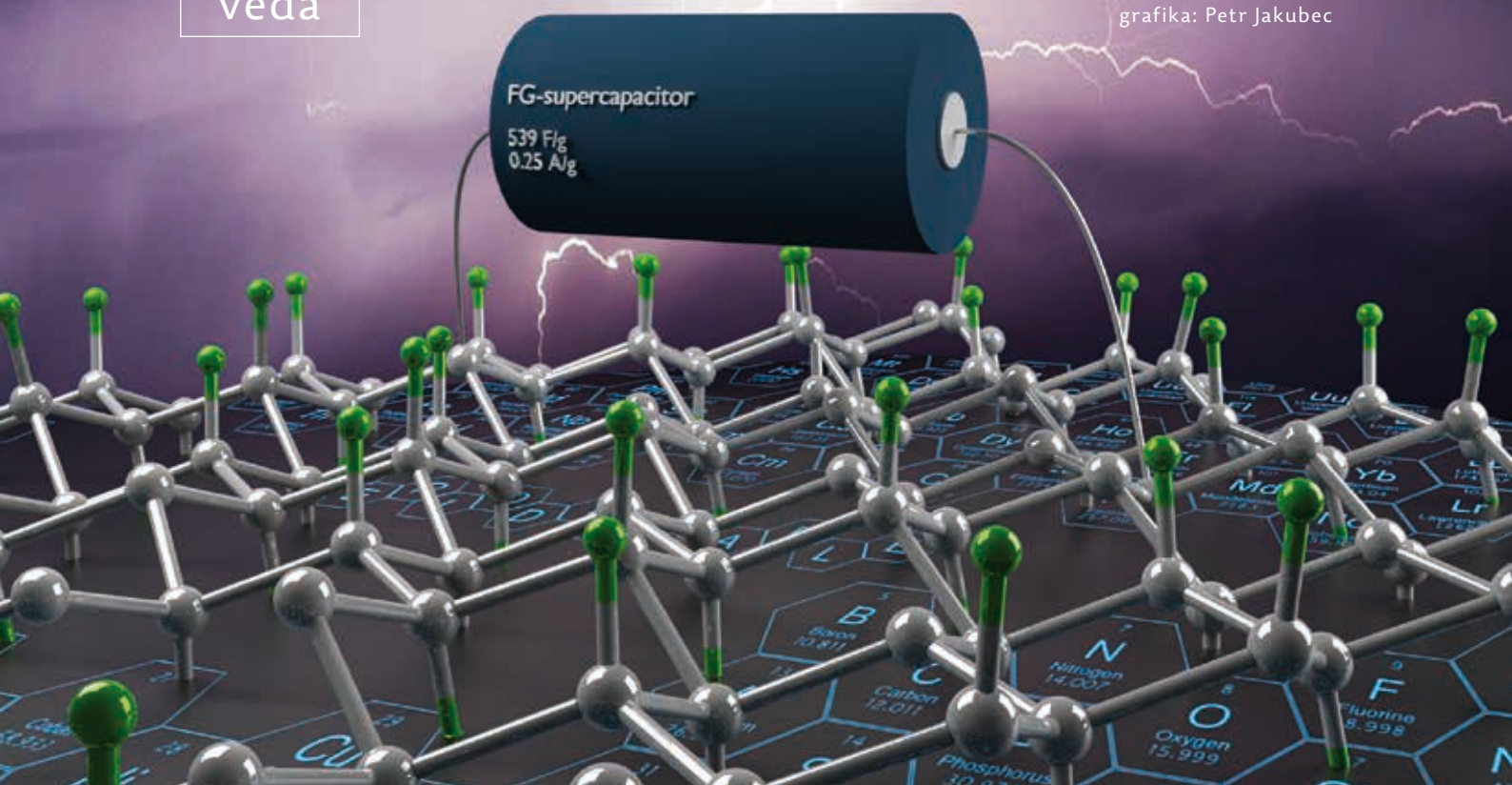
„Myšlenka Zlaté promoce je úžasná. Je to krásná příležitost potkat se se spolužáky,“ řekla rodačka z Valašského Meziříčí, která na FF absolvovala češtinu a tělesnou výchovu. Po absolutoriu v roce 1969 učila v Kelči, poté v Rožnově pod Radhoštěm a ve Valašském Meziříčí. Když po ní

ředitel tamní školy těsně před přijímacími zkouškami chtěl, aby rozlišila v seznamu jmen uchazečů černou a červenou barvou ty, kteří budou a nebudou přijati, rozhodla se, že s manželem emigruje. V USA prý měla velké štěstí. S manželem, který absolvoval přírodovědeckou fakultu, se usadila ve státě Nebraska. Do Česka se dostala až po roce 1989.

Slavnostní zakončení studia si zopakovala také Helena Marešová, absolventka češtiny a dějepisu. „Velmi jsem se na Olomouc těšila. Přijela jsem už s předstihem a nocovala tady. Když jsem si procházela některé uličky, měla jsem pocit, že jsem odsud nikdy neodešla. Bylo to velmi příjemné,“ řekla. Češtinu i dějepis celá ta léta učila. A učila je i její spolužačka Jaroslava Lukášová z Frýdku-Místku. „Shodly jsme se s Helenou, že jsme učily rády, že nás to hodně bavilo. Měly jsme krásné povolání,“ dodaly obě.

Po slavnostní promoci diskutovali bývalí studenti s představiteli univerzity, někteří využili možnosti a vepsali svůj vzkaz do Pamětní knihy FF. Zlatá promoce se v zimním semestru uskutečnila také na lékařské fakultě, na přírodovědecké fakultě se konala vedle zlaté promoce i promoce diamantová. (map)

Vědci vyvinuli levný a dostupný materiál pro superkondenzátory

Nový uhlíkový elektrodový materiál vhodný do superkondenzátorů, tedy zařízení pro uchování energie využívaných například v automobilovém průmyslu či elektrotechnice, vyvinuli vědci z Regionálního centra pokročilých technologií a materiálů (RCPTM) přírodovědecké fakulty. Materiál na bázi fluorografenu má srovnatelnou kapacitu s komerčně využívanými materiály, je ale mnohem dostupnější a levnější.

Výzkumníci pro přípravu elektrodového materiálu použili fluorografit, což je běžně dostupný průmyslový lubrikant. Ve vodíkové atmosféře jej za zvýšené teploty defluorinovali a částečně hydrogenovali. Výsledky zhruba dvouletého výzkumu publikovali v časopise *Nanoscale*. „Díky

zvýšené teplotě se část atomů fluoru odtrhla z původního materiálu a v redukční vodíkové atmosféře byla nahrazena atomy vodíku. V souvislosti s tím se změnila i vodivost materiálu. Dále jsme optimalizovali dobu reakce. Zjistili jsme, že po dvaceti hodinách zahřívání dosáhne materiál op-

timálního složení a vykazuje nejlepší kapacitní vlastnosti," uvedl jeden z autorů Petr Jakubec.

Vodivost patří mezi klíčové vlastnosti vhodných elektrodových materiálů pro superkondenzátory. Další důležitou vlastností superkondenzátorů je maximální počet nabíjecích cyklů bez ztráty kapacity. I v tomto ohledu má nový materiál velmi slibné parametry. „Provedli jsme 30 tisíc cyklů opakovaného nabití a vybití bez toho, abychom pozorovali pokles kapacity. Ve srovnání s literaturou je to výjimečné. Běžně se uvádí u podobných materiálů interval

jeden až 10 tisíc cyklů, vše nad toto číslo je už hodně zajímavé," doplnil Jakubec.

Vývojem nových materiálů pro superkondenzátory se vědci v RCPTM zabývají již několik let, hledají však další s lepšími vlastnostmi i výhodnější cenou. „V tomto případě možnosti komerčního využití zaručuje rozumná cena a jednoduchá příprava. Ta je dána nejen snadno dostupným výchozím materiálem, ale rovněž jednoduchou a jednostupňovou syntézou. Nejsou potřebná složitá rozpouštědla, těžké kovy, inertní prostředí. Při testování superkondenzátorů jsme

využili jako elektrolyt vodný roztok běžně dostupného a levného síranu sodného, který je obdobně jako fluorografit dostupný na trhu v tunách," objasnil další z autorů Petr Martin.

Výzkum byl součástí ERC grantu nazvaného Dvoudimenzionální chemie směrem ke grafenovým derivátům, který řeší tým pod vedením Michala Otyepky. Jeho cílem je připravit superfunkční materiály odvozené od grafenu, jejichž vlastnosti se upraví na míru konkrétním aplikacím. Právě oblast „úložišť“ elektrické energie se v tomto ohledu jeví jako velmi perspektivní.

České děti jsou ve volném čase aktivní, sportují nebo chodí do kroužků

Většina českých školáků tráví svůj volný čas aktivně, pravidelnou volnočasovou aktivitu nemá pouze každé sedmé dítě. Ukazují to zjištění mezinárodní studie HBSC (Health Behaviour in School-aged Children), která se zaměřuje na děti ve věku od 11 do 15 let. V České republice data sbírají a zpracovávají odborníci z fakulty tělesné kultury.

Volný čas plní české děti týmovými i individuálními sporty, činnostmi v uměleckých kroužcích nebo v mládežnických organizacích. „Děti, které tráví svůj volný čas organizovaně, se těší vyšší životní spokojenosti a jsou úspěšnější ve škole. Najdeme mezi nimi také menší počet pravidelných kuřáků i těch, kteří mají zkušenost s opakovanou opilostí," uvádí vedoucí výzkumného týmu Michal Kalman.

Výzkum se zaměřil i na trávení volného času v rodinách. Mezi oblíbené činnosti patří i v tomto případě sport, alespoň jednou týdně sportuje se svými rodiči skoro 40 procent dospívajících. „Z dlouhodobého pohledu je to velmi dobrá zpráva. Rodinné prostředí je z hlediska aktivního životního stylu zásadní," doplnil další z řešitelů studie Petr Baďura. Důležité jsou také neorganizované aktivity bez předem dané struktury, termínu či pravidelnosti. Čte si alespoň jednou týdně necelá třetina dětí, zejména dívky. Venku s kamarády se každodenně schází jen asi pětina dětí. Naopak tři z deseti náctiletých navštíví něko-

likrát do týdne obchodní centra, častěji jde o děti z chudších rodin. Nicnedělání pak podle Petra Baďury nelze vnímat negativně. „Některé studie naznačují, že příležitostné nudění zvyšuje zejména u mladších dětí kreativitu a představitost," podotkl.

Významným konzumentem volného času jsou elektronická zařízení. Čtyři a více hodin stráví sledováním televize a vi-

deí ve všedních dnech 19 procent chlapců a 15 procent dívek, o víkendech je to pak celá třetina chlapců a 27 procent dívek. Chlapci ve všedních dnech více hrají hry, zatímco dívky jsou častěji na sociálních sítích nebo brouzdají na internetu. Nadměrný čas u obrazovky počítače, televize či chytrého telefonu představuje však pro děti zdravotní riziko. (vim)

Prestižní grant podpoří výzkum přeměny sluneční energie na paliva

Vývoj nové třídy katalyzátorů je cílem projektu, s nímž ve 4. veřejné soutěži v programu ERC CZ uspěl odborník na výzkum nanomateriálů pro energetické a environmentální aplikace Alberto Naldoni z Regionálního centra pokročilých technologií a materiálů (RCPTM) přírodovědecké fakulty. Mezi sedmi udělenými projekty mu patřilo dělené první místo.

„Podpora ze strany ministerstva školství znamená výchozí bod pro rozvoj mezinárodně uznávaného výzkumného programu pro přímou přeměnu sluneční energie na paliva a rozvoj udržitelné chemie. Grant ERC CZ mi umožní větší nezávislost ve výzkumu a přispěje k vyšší konkurenceschopnosti při mé žádosti o získání grantu ERC v kategorii Consolidator,“ uvedl Naldoni, který se problematice využití slunečního záření pro aplika-

ce ve fotochemii, plazmonice a katalýze věnuje dlouhodobě. Do Olomouce zamířil před dvěma lety z Ústavu molekulárních věd a technologií v Miláně. „Rozhodl jsem se zapojit do skupiny zabývající se přeměnou obnovitelné energie, která ve svém oboru patří ke špičce. V té době jsme začali s originální myšlenkou a postupně jsme dospěli k předběžným výsledkům, jež jsem mohl zahrnout do mé žádosti o ERC grant,“ doplnil Naldoni.

Díky projektu nazvanému Světlem poháněná biorafinerie využívající metakatalyzátory pracuje vědec společně se svým týmem na vývoji katalyzátorů s vysokou selektivitou a účinností, jejichž vlastnosti bude možné řídit a optimalizovat v průběhu chemických reakcí. Metakatalyzátory umožní vznik ultrakompaktních přenosných zařízení pro syntézu paliv v biorafi-

neriích poháněných světelným zářením. Výsledky výzkumu poslouží i k dalšímu rozvoji vědního oboru fotochemie, kterému se věnuje nejmladší výzkumná skupina olomouckého vědeckého centra – Fotoelektrochemie. Získání grantu META-CAT s rozpočtem zhruba 16 milionů korun je po výzkumném grantu z výzvy Operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání – Excelentní týmy jejím dalším výrazným počínem.

Smyslem programu ERC CZ je podpořit excelentní výzkum na území ČR realizací projektů předložených do některé z výzev Evropské výzkumné rady, které uspěly v odborném hodnocení, ale evropskou finanční podporu nezískaly. Do 4. veřejné soutěže programu ERC CZ bylo podáno devět návrhů projektů, podmínky pro přijetí do veřejné soutěže splnilo sedm z nich.

Evropská výzkumná rada (ERC) financuje špičkový badatelský výzkum napříč všemi obory. Podporuje individuální řešitele a jejich výzkumné týmy. Jediným kritériem hodnocení je vědecká excelence – jak návrhu projektu, tak samotného řešitele. V současné době existuje pět typů ERC grantů – Starting, Consolidator, Advanced, Synergy a Proof-of-Concept

text: Milada Hronová
foto: Gabriela Knýblová

portrét

Pavel Kučera

tlumočník znakového jazyka, odborný asistent
Ústavu speciálněpedagogických studií PdF

- ↑ Na třech snímcích Pavel Kučera znakuje slovo štěstí, které tímto přeje v novém roce všem čtenářům Žurnálu UP.
- ← Znakující medvěd – zábavná a hlavně motivační didaktická pomůcka pro rodiče i učitelky MŠ při komunikaci s dětmi se sluchovým postižením. Pavel Kučera tuto pomůcku využívá i při práci se studenty (úvodní fotografie na předchozí straně).

Pavel Kučera (* 1972)

Absolvent Výchovné dramatiky neslyšících na JAMU v Brně, Speciální pedagogiky – surdopedie na PdF MU v Brně a Učitelství I. stupně ZŠ na PdF UHK v Hradci Králové. Doktorské studium absolvoval na PdF UP v Olomouci. Prošel kurzy lektorování znakového jazyka, jehož lektorem je od roku 1999. V letech 1996 až 2006 učil na Základní škole pro sluchově postižené v Brně. Mezi roky 2006 až 2009 působil ve středisku Teiresias MU v Brně jako odborný asistent a tlumočnický neslyšících. Od roku 2009 je odborným asistentem v Ústavu speciálněpedagogických studií na PdF UP. Vyučuje především český znakový jazyk. Kromě toho je koordinátorem v Centru podpory studentům se specifickými potřebami UP. Spolupracuje na vytváření slovníků znakového jazyka, je zapojen do různých projektů v oblasti zdravotně postižených. Externě pracuje v Centru pro dětský sluch Tamtam jako odborný poradce a lektor českého znakového jazyka pro rodiče. Na UP spolupracuje na klipch Znakujme spolu, v České televizi tlumočí pohádky pro děti.

Má šikovné ruce. Umí si ušít kalhoty a ruce ho živí i při tlumočení. Pavel Kučera z Pedagogické fakulty UP žije se sluchovým postižením od čtyř let, a i když se znakový jazyk naučil až na střední škole, je dnes vyhledávaným tlumočnickem. Plní si své sny, když znakuje, a je tak blíž studentům, dětem a jejich rodičům, pro které je mnohdy vzorem. Svět neslyšících má rád.

„Listopadovými událostmi 1989 se mnohé změnilo i ve znakovém jazyce. Do revolučního roku byl zakázaný, nesmělo se znakovat ani na ulici. Lidé to vesměs pohoršovalo. Podle tehdejší společnosti znakování vývoj člověka brzdilo,“ vzpomíná temperamentní olomoucký tlumočnick. Tehdy podle něj lékaři rodičům vštěpovali, že se na dítě musí mluvit, aby se řeč naučilo.

„Jenže pro lidi se zdravotním postižením to tak jednoduché samozřejmě není. Učit se český jazyk znamená pro neslyšícího člověka, jako kdyby se učil kterýkoliv jiný cizí jazyk. Pro něj není mateřštinou jazyk dané země. A když se člověk naučí jeden cizí jazyk, může se naučit i ten znakový,“ dodává.

Pavel Kučera pochází z Olomouce. V rodině vyrůstal se slyšícími rodiči a neslyšícím bratrem. Zatímco bratr chodil do základní školy pro sluchově postižené, on navštěvoval školu klasickou. Když se pak doma všichni sešli, dorozumívali se všelijak, měli svůj specifický jazyk a taky se naučili odezírat.

„Znakový jazyk jsem se začal učit až na střední oděvní průmyslovce pro sluchově postižené ve slovenské Kremnici. Vlastně až tam jsem se poprvé ocitnul mezi samými neslyšícími. Zpočátku mne odmítali,

protože já jsem pouze nedoslýchavý. Nebylo to jednoduché období. Nepatřil jsem ani mezi slyšící ani mezi neslyšící. A kromě toho byla kolem mě místo češtiny slovenština,“ vzpomíná. A tak se hodně učil. Ve druhém ročníku už uměl znakový jazyk natolik, že pomáhal spolužákům s tlumočením. Tlumočil televizní zprávy i vzkazy učitelům a naopak. „Když si spolužáci uvědomili, že znakuji obstojně, bariéry byly překonány,“ říká energický muž, kterého je v prostoru okamžitě plno.

Pavel Kučera o sobě tvrdí, že je optimista. Drží se kréda: „Zítřek může být ještě lepší než dnešek.“ Už po maturitě věděl, že v oboru oděvnictví nezůstane. „Chtěl jsem být blíž neslyšícím lidem, a tak jsem začal studovat Výchovnou dramatikou neslyšících na Janáčkově akademii múzických umění v Brně – na divadelní fakultě. Mimika a gestika, bytostná součást znakového jazyka, vyjadřující například intonaci, mi sice připomínala divadýlko, pohybovat se ale jednou nohou v divadle a druhou ve škole mne bavilo a baví,“ vysvětluje.

Po absolutoriu JAMU deset let učil žáky se sluchovým postižením, a to jak matematiku a přírodopis, tak především hudebně dramatickou výchovu a tělocvik. Později pracoval i jako tlumočnick na Masarykově univerzitě v Brně a sem tam se účastnil i různých konferencí.

„Právě na jedné z nich se mě zeptala Eva Souralová, vedoucí Ústavu speciálněpedagogických studií olomoucké pedagogické fakulty, jestli bych na této fakultě nechtěl absolvovat doktorské studium. V té době už jsem měl za sebou studium v Hradci Králové a v Brně. Nejsem moc

studijní typ, a tak jsem nabídku odmítl s tím, že jsem spíš praktik a že rád znakový jazyk učím, než abych psal publikace. Uplynulo několik let a studovat jsem přece jen začal," říká. Na Univerzitě Palackého dnes už působí desátým rokem. Pracuje i v celouniverzitním Centru podpory studentů se specifickými potřebami a v Centru pro dětský sluch Tamtam. Navíc vede kurzy znakového jazyka, na které dojíždějí celé rodiny, a není výjimkou, že on jezdí do rodin.

Ví, že vždycky může být líp, přesto chce každý den prožít tak, jako by byl poslední. Neustále například upozorňuje na nesprávnou terminologii. „Všichni vědí, že se termín nosočistoplena, který ještě před dnes známým kapesníkem použí-

vali obrozenci, dávno nepoužívá, termín hluchoněmý však ve společnosti neustále přežívá a dokonce jej používají i média," říká. Taky si myslí, že je škoda, když jsou kvůli špatné komunikaci hodně šikovní lidé hůře uplatnitelní. Kudy chodí, všude upozorňuje na nedostatek tlumočnicků. „Lidé se sluchovým postižením musejí na úřadech mnohdy čekat i několik dní, než se k tlumočnickovi dostanou, a i tak se ve výsledku dostávají do situace, v níž se cítí diskriminováni. Okolí totiž neví, jak s neslyšícím člověkem komunikovat," dodává.

Dávno je pryč ta doba, kdy Pavel Kučera nevěděl, jestli patří mezi slyšící nebo neslyšící. „Dnes mám naprosto jasno. Lépe se vyjádřím ve znakovém jazyce než v jazyce českém. Přirozenější je mi svět

neslyšících, právě o něm vím hodně," vypráví sympatický tlumočnick a pedagog. Baví ho pestrost, kterou mu lektorství znakového jazyka nabízí. Sem tam si odskočí tlumočit svatbu nebo i nějakou přednášku. Teď nově natáčí i videoklipy Znakujme spolu, jejichž účelem je znakový jazyk popularizovat. Když má chvíli čas, sportuje. Rekreačně se věnuje cyklistice, lyžování i turistice. A k tomu všemu má rád i ruční práce.

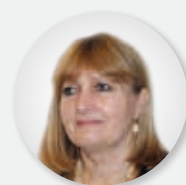
„Když mi bylo patnáct, máma si všimla, že jsem manuálně velmi zručný. Proto mne dala na oděvní průmyslovku. Dnes to má své výhody. Umím si ušít kdeco a jsem sem tam i mámě k dispozici, když potřebuje vedle tlumočení i něco zašít či popravit," dodává s osobitým nadhledem.

„Dnes mám naprosto jasno. Lépe se vyjádřím ve znakovém jazyce než v jazyce českém. Přirozenější je mi svět neslyšících, právě o něm vím hodně.“

Petra Šobánková
prodávka PdF

Jak vystihnout Pavla? Na to slova nestačí. Možná nějaký hezký, dynamický znak by jej mohl vystihnout. Zkrátka vizuálně-pohybové prostředky, kterými sám tak dokonale vládne, by mohly vystihnout jeho veselou povahu, klukovské rošťáctví – a zároveň odbornost. Pavel je velký profesionál a ověřila jsem si to mnohokrát, např. při natáčení našich popularizačních spotů Znakujme spolu nebo při jeho tlumočení studentům. Pavel má blízko k divadlu, které studoval – a snad mohu prozradit perličku, kterou jsem se nedávno dozvěděla: jako student JAMU kdysi vystupoval před papežem Janem Pavlem II. během jeho legendární návštěvy na Svatém Kopečku! Papež byl tehdy dojatý i rozesmátý – jistě i díky strhujícím výkonům, které tehdy divadelníci vložili do své pantomimy a které jsou (to jen mezi námi) dohledatelné na YouTube.

Eva Souralová
ředitelka Ústavu speciálněpedagogických studií PdF

Mé první setkání s Pavlem bylo v době, kdy s maminkou občas doprovázel svého malého neslyšícího bratra do Základní školy pro sluchově postižené na Svatém Kopečku u Olomouce. Vůbec mne nenapadlo, že když se s ním po letech opět setkám, bude mým kolegou i kamarádem. Skvělým kolegou a bezvadným kamarádem. Pro toho, kdo má problémy se sluchem, není jednoduché vyrovnat se se všemi nástrahami světa plného zvuků, obtížné je získávat informace, které přicházejí prostřednictvím sluchových vjemů. Pavel však patří k těm několika, kteří vše skvěle zvládají. Důkazem je jeho působení na akademické půdě, kde na něj od studentů slyším jen samou chválu. Učíme stejný předmět a díky Pavlovi odbornému i lidskému nasazení občas zjišťuji, že pokud bych chtěla mít také takové skvělé reference od studentů jako on, budu muset zřejmě přidat. Musím říct, že je prima mít vedle sebe kolegu a kamaráda, na kterého se mohu ve všem absolutně spolehnout.

Lékařská fakulta získala akreditaci stvrzující její evropskou úroveň

Lékařská fakulta jako vůbec první v České republice prošla náročným externím hodnocením a obdržela akreditaci Asociace lékařských fakult v Evropě (The Association of Medical Schools in Europe – AMSE), která potvrzuje vysokou kvalitu a evropskou úroveň olomouckého studia medicíny.

Podrobné hodnocení studijního programu Všeobecné lékařství absolvovala fakulta v rámci pilotního projektu asociace společně s dalšími pěti lékařskými školami v Evropě. Akreditace má být garancí kvality poskytovaného vzdělání pro uchazeče o studium medicíny i pro zdravotnická zařízení coby jejich budoucí zaměstnavatele. „Je to pro nás významný

úspěch. Zásahu na tom, že jsme se stali jako první v republice a jedni z prvních v Evropě lékařskou fakultou s evropskou certifikací, má především předešlé vedení fakulty a dlouhodobá kultivace kurikula studijního programu Všeobecného lékařství za mých předchůdců,“ uvedl děkan Josef Zadražil.

Podle emeritního děkana Milana Koláře jde o potvrzení, že olomoucká lékařská fakulta patří mezi respektované výukové a vědecko-výzkumné instituce. „Znamená to mimo jiné, že náš diplom bude v Evropské unii patřit k uznávaným a velmi vyhledávaným, řada evropských nemocnic bude chtít především absolven-

ty lékařských fakult s tímto certifikátem. Zároveň je nutné si uvědomit, že je to i závazek pro další vývoj, respektive pro udržení této pečeti evropské kvality,“ řekl Milan Kolář.

Náročným hodnocením olomoucká fakulta prošla v uplynulých dvou letech. Komise ocenila například moderní zázemí pro výuku, ucelenost kurikula a návaznost předmětů nebo nadstandardní spolupráci s Fakultní nemocnicí Olomouc. Zmínila i některá negativa a doporučení, například v oblasti praktické výuky, většího zapojení studentů do výzkumných projektů nebo dalšího vzdělávání a rozvoje vyučujících. (vim)

Výzkum dějin divadla na FF přinesl kolektivní monografii

Ve Vydavatelství UP vyšla téměř dvoustránková monografie Tatjany Lazorčákové a studentského kolektivu katedry divadelních a filmových studií s názvem Osobnosti divadelní kritiky v Ostravě a v Olomouci 1956–1970. Filozofická fakulta tak má vů-

bec první výstup výzkumu dějin regionální divadelní kritiky.

„Knižka je dílčím krokem, který má přispět k postupnému zmapování regionální divadelní kritiky na Moravě a ve Slezsku. V první fázi nám šlo o zdokumentování kritické reflexe profesionální činoherní tvorby ve třech divadlech – v tehdejší Státním divadle v Ostravě, dnes jde o Národní divadlo moravskoslezské, v ostravském Divadle Petra Bezruče a v Divadle Oldřicha Stibora, dnešním Moravském divadle Olomouc. Věřím, že kromě kolegů divadelních historiků by si publikaci mohli přečíst nejen studenti, ale i ostravští a olomoučtí divadelníci a diváci,“ řekla Tatjana Lazorčáková, vedoucí autorského týmu. Autory publikace především zajímalo, zda se v době, která je z historického odstupu považována

za dobu vzestupu českého divadla, vyvíjelo stejně intenzivně i kritické myšlení. Zjišťovali, jestli zmíněná divadla měla své stálé kritiky, jaké možnosti publikování měla divadelní kritika v regionálních časopisech a jak autoři recenzí formulovali své názory.

Ucelené dějiny české divadelní kritiky v odborné literatuře zatím neexistují. Nedávno vydaná monografie Osobnosti divadelní kritiky v Ostravě a v Olomouci 1956–1970 byla součástí výzkumného projektu, na němž se velkou měrou podíleli i studenti. Právě díky nim je její součástí i lexikon divadelních kritiků, který je současně zveřejněn jako otevřená databáze na studentském serveru divabase.cz a umožňuje ve výzkumu pokračovat v dalších časových obdobích 20. století, databázi doplňovat a upřesňovat. (map)

Optici uspěli v prestižním mezinárodním programu zaměřeném na kvantové technologie

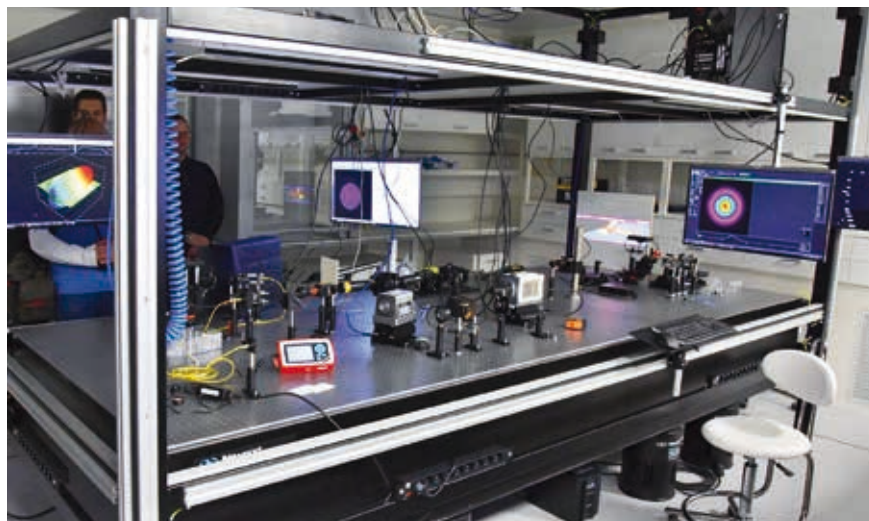
Na kvantovou metrologii, propojení kvantových procesorů, kvantovou tomografii a provádění atomárních a světelných kvantových bitů jsou zaměřeny vědecké projekty, se kterými odborníci z katedry optiky přírodovědecké fakulty uspěli ve druhé výzvě evropského grantového programu QuantERA ERA-NET Cofund in Quantum Technologies.

Tým z přírodovědecké fakulty společně se zahraničními partnery uspěl v silné konkurenci například s projektem ShoQC, který má otevřít dveře k propojení existujících kvantových procesorů pomocí speciálně designovaných vícefotonových kvantových stavů světla. Projekt Qu3D je pak kvantovou verzí plenoptických kamer, které umožňují rekonstrukci trojrozměrného snímku z jednoho záznamu. Kvantové metrologie se týká projekt ApresSF, který měřicí a detekční techniky inspirované kvantovými protokoly pro zpracování informace rozvíjí do podoby aplikací, jež mohou mít široké využití v mikroskopii, optické komunikaci, atomové spektroskopii či astronomii. Na teoretické studium a experimentální realizace efektivního propojení atomárních a světelných bitů je zaměřen projekt PACE-IN.

Přihlášeno bylo celkem 85 projektů připravených mezinárodními vědeckými konsorciemi. Podporu získalo dohromady 12 projektů, do čtyř z nich jsou zapojeni vědci z katedry optiky. „Úspěch naší fakulty a katedry optiky ve druhé výzvě QuantERA považujeme za opravdu mimořádný. Je to výsledek naší dlouhodobé aktivní činnosti v oblasti mezinárodní vědecké spolupráce, což nese ovoce v podobě prestižních vědec-

kých projektů,“ zhodnotil Jaromír Fiurášek, vedoucí katedry optiky.

QuantERA ERA-NET Cofund in Quantum Technologies je síť 32 agentur z 26 zemí koordinovaná polským Národním vědeckým centrem, jejímž cílem je podporovat evropská výzkumná konsorcia zapojená do dlouhodobého výzkumu v oblasti kvantové technologie v rámci systému Evropské unie ERA-NET Cofund. (cho)

Mezinárodní tým vedený olomouckými právníky dosáhl na prestižní grant

Tři roky práce právních expertů z pěti evropských univerzit zastřešuje projekt European Union and the Challenges of Modern Society. Ten uspěl v celosvětové soutěži o prestižní grant Jean Monnet

Activities 2019 udělovaný Evropskou komisí. V kategorii Networks and Projects získal jednu z nejvyšších grantových podpor. Práci mezinárodního týmu bude řídit Jean Monnet Centre of Excellence v oboru Evropského práva při právníce fakultě v čele s Naděždou Šiškovou.

Na naplnění cílů projektu, celým názvem European Union and the Challenges of Modern Society: legal issues of digitalization, robotization, cyber security and prevention of hybrid threats, mají odborníci čas do konce srpna 2022. „Chceme ovlivnit budoucí evropskou legislativu, zapojit se do formování a vytváření nových právních pravidel souvisejících s technologickým vývojem,“ naznačila Naděžda Šišková.

Tým budou tvořit akademici z pěti pracovišť předních evropských univerzit – z olomouckého Jean Monnet Centre of

Excellence, z univerzity v Heidelbergu, z Tallinské technické univerzity, z Univerzity Komenského v Bratislavě a z Národní univerzity Tarase Ševčenka v Kyjevě. „Výběr partnerů byl ovlivněn předchozí spoluprací a také jejich odbornou specializací,“ vysvětlila Naděžda Šišková. Upřesnila, že například estonští kolegové se zaměří na digitální ekonomiku, slovenští na ochranu osobních údajů, ukrajinští na boj s hybridními hrozbami, němečtí na dodržování zásad právního státu ve vztahu k moderním technologiím a olomoučtí na robotizaci a ochranu práv spotřebitele vyplývající z digitální ekonomiky.

V následujících třech letech řešitelé uspořádají řadu přednášek, kulatých stůlů, workshopů a vědeckých konferencí. Společný výzkum pak završí vydání dvou monografií a článků v impaktovaných časopisech. (eha)

Univerzita byla oceněna za společenskou odpovědnost

UP získala Národní cenu České republiky za společenskou odpovědnost. Ocenění obdržela v kategorii velká a střední organizace veřejného sektoru. Cenu převzal rektor Jaroslav Miller a prorektorka Hana Marešová na slavnostním večeru na Pražském hradě, kde ministerstvo průmyslu a obchodu a Rada kvality ČR vyhlásily vítěze Národní ceny kvality, Národní ceny za společenskou odpovědnost a ostatních ocenění v oblasti kvality za rok 2019.

„Je to úspěch celé univerzity, ale největší zásluhu na něm má tým prorektorky Hany Marešové. Rád bych jí i všem ostatním kolegům poděkoval,“ řekl po převzetí ceny rektor Jaroslav Miller.

Univerzita se do programu přihlásila proto, aby zjistila, jak si v konkurenci jiných škol stojí v plnění tzv. třetí role vysoké školy, tedy práce ve prospěch společnosti, a to jak ve městě, tak v regionu.

Z poslední doby je to zejména významné zapojení UP do místních a krajských akčních plánů vzdělávání, dobrovolnické aktivity jako Občanská univerzita, v níž studenti a akademici nabízejí formou přednášek či besed veřejnosti své znalosti, projekt Euforka, který se snaží zprostředkovávat relevantní informace o dění v Evropě, či studentský spolek Udržitelný Palacký, který propaguje environmentálně příznivé chování. „Univerzitu vnímáme jako komunitu, která systematicky pomáhá vlastním členům i ve veřejném prostoru. Ať už zapojením odborníků, prací mnoha dobrovolníků či studentských organizací, nebo díky mimořádnému zázemí, které se daří stále rozšiřovat a modernizovat,“ doplnil prorektor pro vnější vztahy Petr Bilík.

Univerzita chtěla získat na své aktivity i pohled zvenčí. „Univerzitu jsme chtě-

li podrobit externímu hodnocení, a dostat tak vedle srovnání s jinými školami zároveň informace o klíčových trendech v oblasti společenské odpovědnosti a udržitelného rozvoje v naší zemi,“ uvedla Hana Marešová, prorektorka pro strategické plánování a kvalitu, jejíž úsek hodnotící proces koordinoval. Výsledkem je první místo, o které se UP dělí s Vysokou školou báňskou – Technickou univerzitou. S vítězstvím se pojí i udělení mezinárodně uznávaného ocenění Committed to Sustainability na dobu tří let a zařazení UP do databáze Evropské nadace pro management kvality (European Foundation for Quality Management).

„Byli jsme pozitivně ohodnoceni jako instituce velmi aktivní a uvědomělá v oblasti aktivit regionální spolupráce, společenské odpovědnosti i udržitelného rozvoje,“ doplnila Hana Marešová. (ipu)

PdF patří autorství podkladové studie k zavedení nového předmětu Technika

Na zhruba třiceti základních školách se od září pilotně vyučuje nový předmět Technika. Podkladovou studii k zavedení tohoto předmětu vypracoval v Národním ústavu pro vzdělávání Jiří Dostál, vedoucí katedry technické a informační výchovy pedagogické fakulty.

Posílení technického vzdělávání a výuky praktických dovedností ve školách podporují a prosazují Hospodářská komora a Asociace malých a středních podniků a živnostníků. „Záměr zavedení předmětu Technika je nyní mimo jiné obsažen i v Inovační strategii České republiky 2019–2030 The Czech Republic: The Country for the Future. Víze vytvoření nového předmětu je i součástí Dlouhodobého záměru vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky na období 2019–2023. Uvádí se v něm, že do roku 2022 bude pokusně ověřeno zavedení předmětu Technika, který

bude podle výsledků zařazen do školních vzdělávacích programů,“ řekl Jiří Dostál, vedoucí katedry technické a informační výchovy.

V rámci rozvoje gramotnosti by podle něj neměli mít žáci základních škol nerovné podmínky. Platí to jak pro gramotnost čtenářskou, matematickou, přírodovědnou, tak i technickou. „Je nezbytné zajistit stejné vzdělávací příležitosti i z toho důvodu, že dopředu nevíme, jaké mají žáci zájmy nebo dokonce i talent či nadání. K jejich objevení musejí existovat vhodné podmínky, to znamená, že musejí mít příležitost se s učivem zaměřeným na techniku ve školách setkat,“ dodal Jiří Dostál. Učivo, zahrnuté pod vzdělávací oblast Člověk a technika, přispívá podle něj v nemalé míře k rozvoji myšlení žáků, a proto se jeho vzdělávací obsah podstatně orientuje na široké a obrově různorodé spektrum praktických čin-

ností, do nichž technika zasahuje. „Cílem předmětu bude naučit děti pracovat s různými druhy materiálů a nástroji, jako jsou třeba šroubovák, kladívko či kleště, i s moderními technologiemi, jako jsou lasery pro opracování nejrůznějších materiálů nebo 3D tiskárny,“ doplnil. (map)

Univerzita má tři zástupce mezi nejcitovanějšími vědci světa

Tři vědci z Univerzity Palackého pronikli do letošního seznamu nejcitovanějších vědců světa Highly Cited Researchers, který každoročně zveřejňuje společnost Clarivate Analytics v USA. Analytický chemik a fytochemik Ondřej Novák a chemici Radek Zbořil a Rajender Varma se ve vybrané společnosti, v níž je i 23 laureátů Nobelovy ceny, ocitli opakovaně. Příslušnost k některé z tuzemských výzkumných institucí či univerzit v seznamu uvedlo celkem 14 osobností.

V kategorii „Cross-field“ figuruje odborník v oblasti nanotechnologií Radek Zbořil z Regionálního centra pokročilých techno-

logií a materiálů (RCPTM). „Je to ocenění dobrých nápadů a skvělých lidí v RCPTM. Děláme multioborový výzkum s velkým přesahem do aplikací,“ řekl Radek Zbořil. Ve stejném vědeckém centru působí i Rajender Varma, jehož domovským pracovištěm je Agentura pro ochranu životního prostředí v USA.

V olomouckém pracovišti Ústavu experimentální botaniky Akademie věd ČR, jež je součástí Centra regionu Haná pro biotechnologický a zemědělský výzkum, působí odborník na analýzu rostlinných hormonů Ondřej Novák. „Již podruhé patřím do skupiny vysoce citovaných vědců, což při-

jimám s obrovskou pokorou. Děkuji všem kolegům z Laboratoře růstových regulátorů i dalším spolupracovníkům ze zahraničí, bez jejichž zapojení bych nemohl být součástí tohoto prestižního žebříčku,“ komentoval úspěch Ondřej Novák, který je zařazen do kategorie Plant and Animal Science.

Seznam Highly Cited Researchers 2019 obsahuje přes 6000 jmen výzkumníků ze zhruba 60 zemí. Jedná se o vědce, kteří ve 21 výzkumných oblastech, popřípadě napříč nimi, vzbudili svými pracemi značný ohlas, dosáhli obrovské citovanosti a jsou tedy velkým přínosem pro rozvoj poznání i společnosti. (mš)

jazykové okénko

Punč je nepochybně vítaný a potřebný kulturní výdobytek. Nejenže člověka ohřeje a rozveselí, ale také trochu přibrzdí. To se může v předvánočním shonu hodit. Nápoj jménem punč i jeho jméno se k nám dostaly z anglofonního světa, a to už nejméně před sto padesáti lety. Cesta slova **punč** do češtiny nebyla přímá. Zprostředkovala nám jej, podobně jako mnoho jiných cizích slov, němčina. Takto můžeme vysvětlit fakt, že se slovo punč, které se v angličtině zapisuje jako **punch**, v češtině vyslovuje celkem přesně podle zápisu, tedy s **u** - naproti tomu v angličtině to slovo zní jako **panč**. A jako panč (přesněji: **pāňč**) zněla i původní indická podoba tohoto slova.

Punč skutečně pochází z Indie. Nápoj i jeho pojmenování angličtina přejala z jazyka hindského, kterým v Indii i jinde na světě mluví asi 340 milionů lidí. V hindštině, jazyku indoevropském, a tedy i vzdáleně příbuzném češtině, bylo slovo **pāňč** původně číslovkou a znamenalo totéž co české **pět**. „Pět“ totiž bylo ingrediencí, kterých se při výrobě staroindického nápoje **pāňč**, tedy našeho **punče**, užívalo - byla to voda, rum, cukr, čaj a citron. Tato pětice přísad mohla být i variována podle situace - používalo se totiž i víno nebo šťáva z pomeranče. Vidíme tedy, že ten dnešní olomoucký **punč** se od toho staroindického vlastně ani moc neliší.

Rum, který se do **punče** někdy přilévá, je také anglický import - na rozdíl od **punče** je ale slovo **rum** etymologicky málo zřetelné. Pravděpodobně pochází ze staršího anglického slova **rumbuillon**, které znamenalo „pozdvížení, povyk“. Název nápoje tedy nejspíš připomíná následky, které požívání alkoholu ve větším množství zpravidla mívá. Zato **cukr**, kterého se do olomouckého punče přidává asi podstatně víc než **rumu**, je slovo, které se k nám dostalo také z Indie. Nejspíš poněkud přímější cestou než **punč** - přes arabštinu a italštinu.

Když byla řeč o předvánočním **punči**, hodí se ještě zmínka o slovese **pančovat**, které po stránce zvukové i věcné slovo **punč** jaksi připomíná. Ve skutečnosti však s **punčem** nesouvisí - **pančovat** ve smyslu „doplňovat při výrobě alkoholu vzniklý produkt ještě něčím jiným, levnějším, než jsou obvyklé přísady (např. methylalkoholem)“, je germanismus. V rakouské němčině fungovalo od středověku sloveso **panschen** (z francouzského **panacher**), které se přes moravská, zejm. valašská nářečí dostalo do češtiny.

Mezi slovy **punč** a **pančovat** tedy našetřít žádná přímá souvislost není. Je to dobře, protože alkohol má, jak kdysi napsal František Ladislav Čelakovský, **krev mile profouknout** a pomoci rozumu, aby **zchocholatěl**. To - a nic víc.

Máloco je pro předvánoční týden v Olomouci tak typické jako punč, jehož vůně se velebně vznáší v obláčkách nad boudami kolem radnice. V takovém výběru a v takovém množství se punč, jak mi tvrdí studenti, neprodává a nepije snad nikde jinde. Kdo by si pomyslel, že punč k nám přišel až z Indie?

Ondřej Bláha
jazykovědec, FF UP

Autorův pořad Okolo češtiny vysílá Český rozhlas Olomouc každé úterý v 9:45 a 14:45.

Wagnerová fischerovská

O ústavním pořádku a jeho proměnách v čase promluvila na Univerzitě Palackého právnička a soudkyně Eliška Wagnerová. Její vystoupení v Kapli Božího Těla Uměleckého centra se konalo v rámci tradiční Výroční přednášky k počtu prvního rektora obnovené olomoucké univerzity J. L. Fischera.

Eliška Wagnerová se zabývala i postavením elit v české společnosti, jejich zodpovědností, zmínila i roli občanské společnosti a její emancipace, které jsme svědkem v posledních měsících. „Občanská společnost jde správným směrem, jen musí vytrvat v zápase o liberální ústavní demokracii, který musí být trvalý, neboť i její ohrožení je trvalé, byť se co do formy proměňuje,“ uvedla respektovaná právnička. (ipu)

Lékařská fakulta se ohlíží za svobodným třicetiletím

Rozvoj olomouckého studia medicíny po roce 1989 shrnuje nová publikace 30 let svobodné Lékařské fakulty Univerzity Palackého v Olomouci. Čtenáři se v ní mohou začíst do vzpomínek či vizí všech porevolučních děkanů nebo emeritního rektora Josefa Jařaba. Do sborníku přispěli i další funkcionáři a osobnosti fakulty a nechybí ani zmínky o rozvoji anglických studijních programů, o vybudování Ústavu molekulární a translační medicíny, o založení fakulty zdravotnických věd nebo o vzniku některých fakultních tradic, jako je například absolventská akce Radicés/Kořeny. (vim)

Absolvent FF získal Cenu Edvarda Beneše

Petr Žižka, absolvent katedry historie FF, získal Cenu Edvarda Beneše, čestné uznání v oblasti historie. Prestižní ocenění obdržel za svou magisterskou práci nazvanou Československý pozemní personál No. 8311 Servicing Echelon. Soutěž je určena mladým historikům a sociologům a uděluje ji Sezimovo Ústí. (map)

Podnikání s příběhem

Mějte svůj velký sen a věřte mu. Když přijde nápad, tak ho uchopte a realizujte. I takové myšlenky zazněly na 7. ročníku UP Business Campu, na který se sjelo do Olomouce na 145 účastníků. Konferenci pořádal Vědeckotechnický park UP a zájemci o podnikání měli možnost si vyslechnout zajímavé a inspirativní příspěvky šesti řečníků, například Jannise Samarase, majitele firmy Kofola, či Evy Dlabalové, která provozuje úspěšný olomoucký hostel Long Story Short, zažít druhý ročník castingu startupů a vůbec poprvé se zúčastnit panelové diskuze. „Ty nejdůležitější věci si lidé již tisíce let sdělují v příbězích a já věřím, že příběhy podnikatelů, které uslyšíme, nás vtáhnou a dají nám nejen inspiraci, ale i odhodlání a odvahu k tomu vykročit a začít si plnit své sny,“ uvedl při zahájení konference Roman Jurečka, ředitel VTP UP. (ipu)

Hokejista UP u prezidentky Zuzany Čaputové

Prezidentka Slovenskej republiky Zuzana Čaputová prijala členy úspešnej slovenskej hokejbalovej reprezentácie, jej dres oblieka i študent UP a hráč HC Univerzita Palackého v Olomouci Lukáš Horváth. „Pre športovca je to obrovské zadosťučinenie, keď sa mu dostane takejto pocity. Je to jedno z najväčších ocenení, aké môže dosiahnuť. V prezidentskom paláci to bolo veľmi príjemné, užili sme si to celé mužstvo. Som rád, že môžeme robiť Slovensku dobré meno vo svete rovnako ako naša pani prezidentka,“ uvedl Lukáš Horváth. (vim)

Univerzita ocenila dobrovoľníky

Dny dobrovoľníctví UP již potřeťi vyvrcholily předáním Ceny rektora za zásluhy v oblasti dobrovoľníctví. Barevného skleněného anděla obdrželo za svůj čas věnovaný druhým osm studentů, mezi nimi například Roksolana Ilnycka ze spolku UP Crowd za aktivity v oblasti popularizace vědy, studentka Aplikované tělesné výchovy Veronika Chvojková za osvětový program pro děti PÁPÁ hrátky nebo „pohádkový dědeček“ Květoslav Koudelný, student Univerzity třetího věku, který pravidelně chodí za dětmi do školky v Tověři. (vim)

Punč pomáhá

106 835 Kč. Tolik utržili zaměstnanci fakulty tělesné kultury při prodeji punče v dobročinném stánku Dobré místo pro život na vánočních trzích v centru Olomouce. Výtěžek podpoří činnost fakultního Centra APA, které mj. provozuje půjčovnu kompenzačních pomůcek pro handicapované, a olomoucké pobočky Společnosti pro ranou péči pomáhající rodinám dětí se zrakovým a kombinovaným postižením. Druhé z poboček této společnosti, která se věnuje dětem s fyzickým, mentálním a kombinovaným postižením, pak pomáhali o pár dní později na stejném místě zaměstnanci UP společně se zástupci Ústavu experimentální botaniky AV ČR. Během dvanácti hodin prodali na dva tisíce kelímků horkého nápoje. Do prodeje se spolu s vědci z ÚEB zapojili např. lidé z oddělení komunikace UP, ředitelka Knihovny UP, ředitel Vydavatelství UP, prorektor Martin Kudláček či zástupci HC Univerzity Palackého. Společně „vypunčovali“ pro potřebné rodiny 53 812 korun. (ipu)

Univerzita bodovala v anketě Fakulta roku

Hned několik fakult Univerzity Palackého bylo v anketě uspořádané mezi studenty hodnoceno jako nejlepší ve svých kategoriích. Zlatou příčku získaly fakulty filozofická, pedagogická a přírodovědecká a tělesné kultury. Druhé místo v kategorii Zdravotnictví brala fakulta zdravotnických věd. Cyrilometodějská teologická a lékařská fakulta dosáhly ve svých kategoriích na bronz. (vim)

17. listopad na Univerzitě Palackého

Medaile, happeningy, besedy, přednášky, výstavy, nové knihy, okupační stávka i stavba zdi z papírových krabic. Bohatým programem připomněla Univerzita Palackého sobě i veřejnosti 30. výročí listopadových událostí z roku 1989.

Oceněním významných osobností společenského, politického a kulturního vývoje se univerzita rozhodla vyjádřit vděčnost a poděkování za jejich aktivity při budování demokracie. „Svoboda není samozřejmá, ale zůstává vzácným zbožím a privilegiem, kterému se těší jenom menší část lidstva. Budoucnost bude nepochybně psát nové příběhy, v nichž budou hrát důležitou roli klimatické změny, globální migrace a nové technologie. Svoboda

však zůstane konstantou a trvalou hodnotou pro minulost, přítomnost i budoucnost,“ řekl rektor Jaroslav Miller při slavnostním aktu v Arcibiskupském paláci. Medaile převzali například rakouský politik a politolog Erhard Busek, politik Karel Schwarzenberg, slovenská diplomatka Magdaléna Vášáryová, hudebník a politik Michael Kocáb, ředitel Knihovny Václava Havla Michael Žantovský či Zdena Mašíňová.

„Několikrát jsem v minulých letech slyšel, že Univerzita Palackého je nejvíce havlovskou univerzitou v této zemi. Většinou to bylo myšleno pejorativně, ale mě to stejně zahřálo u srdce. Protože pořád zdvořile, tvrdošjně a zcela idealisticky lpíme na jednoduchém cíli: Že pravda a láska musí zase jednou zvítězit.“

Jaroslav Miller, rektor UP

Více než týdenní program nabídl zájemcům řadu setkání se zajímavými osobnostmi. Debatovat mohli například o tom, jak se proměnila v minulých třiceti letech média či jak se vyvíjel náš právní systém. Ale nevedly se jen řeči, bylo také co zkoušet. Studentský stávkový výbor z roku 1989 se totiž rozhodl zopakováním okupační stávky filozofické fakulty přiblížit lidem tehdejší dění. Učebny a další prostory proměnili členové výboru v písárnu, tiskárnu nebo v pracovní výjezdové sekce, která před třiceti lety šířila informace do měst a továren po celé střední a severní Moravě. Na chodbách, schodištích a všude všude, kde to jen šlo, si návštěvníci re-

konstruované okupační stávky mohli prohlédnout na 1200 historických fotografií a stovky dobových plakátů a dalších artefaktů. Nechyběli ale ani příslušníci Veřejné bezpečnosti, kteří kontrolovali doklady příchozích.

Kdo chtěl, mohl se zapojit i do stavby zdi z papírových krabic před právnickou fakultou na Envelopě. „Sametová rekonstrukce“ připomněla, že na stejném místě bylo v listopadu 1989 sídlo KSČ, které lidé tehdy obestavěli papírovou zdí.

Po oslavách zůstává i několik hmatatelných „památek“, které jsou nejen připomínkou, ale mohou sloužit i jako učební pomůcka. Pedagogická fakulta například

vydala speciální edukativní karty s názvem Listopad 1989 – 7 klíčových momentů sametové revoluce, které mají mladým lidem přiblížit naši nedávnou historii. Komiksovou podobu dějinným okamžikům dal svými ilustracemi Matěj Komínek, student katedry výtvarné výchovy PdF. Vydavatelství UP ve spolupráci s Muzeem umění Olomouc přineslo na knižní trh publikaci Olomoucké okamžiky 1989, která je koncipována jako kronika či deník událostí jednoho roku a zaměřuje se na dění ve městě a okolí. Nabízí snímky z rodinných archivů, zachycující běžné události i všední život v tzv. reálném socialismu. →

MEDAILE UP ZÍSKALI:

Erhard Busek, rakouský politolog, historik a politik

Tomáš Hradílek, signatář Charty 77, exministr vnitra

Jaroslav Hutka, hudebník a písničkář

Josef Jařab, první polistopadový rektor UP, bývalý senátor

Věra Jourová, eurokomisařka, exministryně pro místní rozvoj

Michael Kocáb, skladatel, hudebník, aktivista, politik

Zdena Mašíňová, sestra bratří Mašíňů, dcera Josefa Mašína, držitelka Řádu TGM

Šimon Pánek, ředitel organizace Člověk v tísni, aktivista během sametové revoluce, člen Občanského fóra

Ivana Plíhalová, olomoucká herečka

Karel Schwarzenberg, politik, exministr zahraničí

Anna Šabatová, veřejná ochránkyně práv, signatářka Charty 77

Magdaléna Vášáryová, slovenská politička a diplomatka

Eliška Wagnerová, právnička, soudkyně, politička

Michael Žantovský, ředitel Knihovny Václava Havla

Právnická fakulta UP, někdejší sídlo komunistické strany, se přestavuje. Plot okolo staveniště ozdobily u příležitosti 30. výročí listopadu 1989 fotografie Jindřicha Štreita z cyklu Abnormalizace. V rámci něj mapoval život v sedmdesátých a osmdesátých letech minulého století v komunistickém Československu, zejména na venkově.

Václav Malý, pomocný biskup pražský, byl před třiceti lety prvním mluvčím Občanského fóra a moderoval demonstrace na Václavském náměstí a na Letné. Na půdě cyrilometodějské teologické fakulty na tehdejší události vzpomínal a hovořil také o současném dění.

Někdejší stávkující studenti se vrátili na místo činu a po třiceti letech znovu okupovali filozofickou fakultu. V učebnách se tak opět plánovaly výjezdy po Moravě, malovaly se „revoluční“ plakáty nebo se na psacích strojích přepisovala prohlášení studentů. A nechyběly ani stovky fotek a dalších materiálů dokumentujících dění v listopadu 1989.

Ředitel Vydavatelství UP Aleš Prstek představil knihu Olomoucké okamžiky 1989.

K oslavám patřil i stylový videomapping v národních barvách.

Okupační stávka FF se neobešla bez pozornosti Veřejné bezpečnosti, která některé návštěvníky nemilosrdně zadržela.

Trikolory na hrudi anebo vlaječky na tváři, státní barvy při oslavách nemohly chybět.

Univerzitní retro koutek nabídl posezení s klasickými hrami – Kloboučku, hop nebo Člověče, nezlob se.

Kolem budov právnické fakulty vyrostla zeď z krabic se vzkazy. Lidé si tak zopakovali happening z roku 1989.

Pedagogická fakulta vydala speciální výukové karty Listopad 1989 – 7 klíčových momentů sametové revoluce.

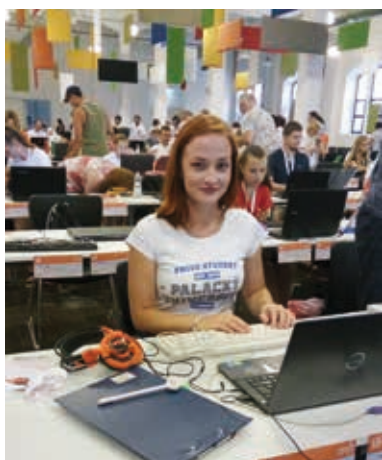

Ke vchodu bývalého obchodního domu v Pavelčákově ulici přicouval sám Václav Havel.

rekordmanka

text: Eva Hrudníková
foto: Gabriela Knýblová

Sbírá medaile v rychlopsaní a pomáhá neslyšícím

Přes šest set úhozů za minutu. Takovou rychlostí tůká do počítačové klávesnice Karolína Foukalová, studentka Právnické fakulty Univerzity Palackého, která patří mezi světovou špičku v rychlopsaní. Pravidelně to dokazuje na mistrovství světa ve zpracování textů na počítači.

Ze zatím posledního mistrovství, které se konalo letos v létě na Sardinii, si Karolína přivezla jednu stříbrnou a dvě bronzové medaile. Z nich si nejvíc cení bronzu z královské disciplíny, kterou je v rychlopsaní třicetiminutový opis textu. „Je to disciplína, ve které je největší konkurence. Navíc jsem si v ní udělala osobní rekord, sedm set úhozů za minutu,“ říká studentka 5. ročníku oboru Právo, pro kterou byl letošní šampionát v pořadí již pátý.

K psaní všemi deseti se dostala na víceletém gymnáziu v Rožnově pod Radhoštěm, a to už ve svých jedenácti letech. Psaní měli jako nepovinný kroužek a velkou zásluhu na jejích prvních úspěších měl její tehdejší učitel Vladimír Kolář. „Důležitá pro mě byla také podpora mé rodiny, hlavně maminky,“ dodává třináctiletá studentka. Karolína Foukalová píše a soutěží snad na té nejobyčejnější klávesnici, která existuje. „Moje kláves-

nice je obitá, špinavá a od červeného laku na nehty. Byla se mnou na všech mistrovstvích světa, vozím ji všude s sebou.“ Ve formě se udržuje hlavně díky studiu, zapísováním přednášek nebo při plnění školních povinností. Svoji dovednosti si cení hlavně pro čas, který jí rychlopsaní denně šetří.

Pokud by bylo na ní, zavedla by psaní všemi deseti jako povinný předmět už na základních školách. „Z povinné informatiky jsem si toho moc neodnesla. Kdežto rychlopsaní využívám neustále. Děti dnes pracují na počítačích od malička. Čím dřív se naučí správným návykům, tím líp. A vůbec nemusí psát nějak extra rychle.“

V posledních letech díky svému umu také pomáhá. Po maturitě se dostala k přepisům pro neslyšící. Po první takové zkušenosti s ní Česká unie neslyšících podepsala smlouvu o spolupráci. „Většinou jde o simultánní přepis pro osoby s nějakým sluchovým postižením. Škála přepisů je široká, od odborných konferencí, přes přednášky ve školách až po běžné úkony, když jde někdo k lékaři,“ vysvětluje Karolína a je na ní vidět spokojenost. „Mám tu práci hrozně ráda. Líbí se mi, že tím, že něco umím, můžu pomáhat.“

text: Ivana Pustějovská
foto: Gabriela Knýblová

rozhovor

A portrait of Marek Jukl, a middle-aged man with a goatee, smiling and standing on a balcony with his arms crossed. He is wearing a light blue short-sleeved button-down shirt, blue jeans, and a black watch. The background shows a blurred cityscape and a modern building facade.

Marek Jukl: Když chcete pomáhat, musíte mluvit se všemi

Marek Jukl (* 1969)

Docent PŘF UP, kde také absolvoval obor Matematika a fyzika. Zabývá se algebraickými a geometrickými disciplínami. Je autorem osmi desítek publikací, například učebnice Analytická geometrie. Do Českého červeného kříže vstoupil v roce 1987, od roku 2005 je jeho prezidentem. Specializuje se i na mezinárodní humanitární právo. Je členem meziresortní Národní skupiny pro mezinárodní humanitární právo při Ministerstvu zahraničí ČR a Národní transformativní komise při Ministerstvu zdravotnictví ČR.

Rodiče, lékaři, si přáli, aby šel v jejich stopách. Jeho ale fascinovala technika, především vlaky, a uvažoval i o Vysoké škole dopravní. Nakonec se rozhodl jinak. Jistá „dvojdmost“ – logické přemýšlení a ochota pomáhat druhým v něm ale zůstaly a dnes je z něj uznávaný matematik a zároveň prezident velké humanitární organizace, která má víc členů než většina zdejších politických stran a která v případě potřeby dokáže zmobilizovat k pomoci celý národ. Marek Jukl, docent Přírodovědecké fakulty UP a prezident Českého červeného kříže.

— Matematika a humanitární práce. Jak to jde dohromady?

Můj příklon k humanitárním otázkám vycházel z rodiny. Oba rodiče byli lékaři a dost dlouho počítali s tím, že je budu následovat. Navíc otec byl dlouhá léta činný v Červeném kříži a já jsem s ním už jako malý kluk chodil na různé akce, kde mívával službu první pomoci, a cvičení. To mě nemohlo neovlivnit. A i když mě bavila matematika a já se nakonec rozhodl pro studium matematiky a fyziky, nechtěl jsem se vzdát ani toho, co už jsem měl zažité, a tak jsem do Červeného kříže v osmnácti letech vstoupil a pracuji v něm dodnes.

— Co vás baví na matematice, přesněji na algebře, které se věnujete?

Úplně přesně řečeno se zabývám geometrií, s přesahem do algebry.

— To mi to neulehčujete. Takže co vás baví na – z mého pohledu – tak abstraktní disciplíně?

Matematika je zajímavá tím, že je velmi exaktní. Popisuje a velice přesně definuje pojmy, nalézá mezi nimi různé souvislosti a přesně vypovídá o jejich vlastnostech.

Matematika je svět, ve kterém se může člověk snadno orientovat.

— Jak kdo. Pro mě je to při vzpomínce na hodiny deskriptivní geometrie naprosto neuchopitelný svět. Vy si přeci na své „objekty“ nemůžete sáhnout, nemůžete je sledovat v laboratoři. Kde najdu ten váš přehledný svět?

Vidíte ho ve své hlavě. A že si na něj nemůžete sáhnout... Můžete si třeba dělat náčrtky. Zrovna ta zmíněná deskriptiva je metoda, jak zobrazit reálné objekty na určitý počet průmětů, například dvě – tak funguje třeba Mongeova projekce. A víte, že vycházela z naprosto reálných potřeb? Používala se při stavbě opevnění, byla dokonce po několik desítek let tajnou metodou a armáda ji držela pod pokličkou. Čili ten přehledný svět je jen otázka vaší představivosti.

— Říká se, že matematika je těžká, vedou se spory, jestli má být u maturity. Jaký je váš názor?

Myslím si, že těžké není učit se matematiku, ale těžké je učit matematice. Přesněji zprostředkovat ji žákům tak, aby pro ně byla přístupná. To se spouště učitelům nedaří. Přitom matematika je pro život nesmírně důležitá – rozvíjí logické myšlení, které potřebujete v řadě dalších oborů, je jazykem například fyziky. Já se věnuju i humanitárnímu právu a často se mě ptají, co má společného s matematikou. No právě tu logiku. Podobně je na logickém uvažování založená medicína. Proto tvrdím, že kamarádit se s matematikou je důležité – a schválně používám slovo „kamarádit se“, protože nejsem přesvědčen o tom, že by k porozumění matematice bylo potřeba nějakých speciálních vloh. Důležité je, zda máte zájem a jste ochotna vynaložit nějaké úsilí.

— Zmínil jste humanitární právo, což souvisí s vaším prezidentováním. Český, přesněji Československý červený kříž letos slaví sto let a vy jste ve velmi slušné společnosti: V pomyslném prezidentském křesle jste vystřídal dceru T. G. Masaryka Alici, která byla první prezidentkou. K čemu všemu ještě máme dnes Červený kříž?

První, co každého napadne, je dárcovství krve a první pomoc. Ale naše činnost je mnohem širší, obecně řečeno jsou to sociálně zdravotní činnosti. Málo se ví, že máme v republice zhruba čtyři desítky zařízení se sociálním, respektive zdravotním určením. V době Alice Masarykové byla založena i zdravotnická záchranná služba, která byla v roce 1952 znárodněna. Tehdy měla několik set stanic a na devět set sanitek. V jiných zemích třeba, v Německu, je to tak dodnes. Nesmím zapomenout ani na připravenost na katastrofy a poskytování pomoci jak u nás, tak v zahraničí, kdy spolupracuje všech 191 národních společností Červeného kříže. Tvoříme celosvětovou síť, která může být na krizovém místě jedna z prvních.

— Dárcovství krve propagujeme pravidelně i na univerzitě akcí Daruj krev s rektorem. Vy darujete?

Jistě, už od studentských let, dneska mám za sebou něco přes dvě stě šedesát odběrů. U nás v rodině to tak chodí – daruje moje žena i sestra, dárcem byl i můj otec. My tomu říkáme v Červeném kříži rodinné dárcovství, což je ta nejlepší propagace. Když je něco v rodině zakotveno, tak se pak bere jako samozřejmost, že v tradici pokračují i děti.

— Jak je možné, že i v hodně ekonomicky orientované době jsou ochotní lidé darovat krev zadarmo?

Chápou, že je to zapotřebí. Víc si to asi uvědomují tam, kde se s tou potřebou setkávají skoro denně, což je třeba severní Morava, konkrétně Ostravsko, Karvinsko. Ta regionální srovnání jsou velmi zajímavá. Když spočítáte dohromady vícenásobné dárcze ze severní a střední Moravy, tak dostanete stejný počet jako v celém zbytku republiky.

— Čím to je?

Těžký průmysl, horníci, důlní neštěstí, úrazy... Lidé tam prostě vidí, že se tyto nehody stávají a že krev je potřeba pro konkrétního člověka. Ona ale ta tradice bezpříspěvkového darování u nás i ve světě není až tak stará, pochází z roku 1959. Byla to tehdy reakce na celosvětově vysoký přenos hepatitidy B krevními transfuzemi. Nešlo ani tak o ty peníze, které se lidem v různých zemích vyplácely, ale především o bezpečnost příjem-

ců krve. Ukázalo se totiž, že když lidé nebyli vázání vidinou – byť drobného – finančního prospěchu, tak před odběrem pravdivě odpovídali na otázky ohledně svého zdravotního stavu a přenos hepatitidy B dramaticky poklesl. Musíme si totiž uvědomit, že i když se krev dárce vyšetřuje, tak to samo nestačí, protože se nemůže vyšetřit úplně na všechny nemoci. Je důležité, aby dárce netajil některé informace o svém zdraví. Mimochodem trend bezpříspěvkovosti je celosvětový, dokonce Světová zdravotnická organizace má ambiciózní, ale podle mě nesplnitelný plán, aby do roku 2030 byla veškerá krev na světě zajišťována bezplatně. To myslím není reálné, protože zatím to funguje zhruba v polovině států světa, včetně České republiky, protože za tzv. plnou krev se u nás neplatí, jinak tomu může být u krevní plazmy.

— Kulaté výročí má i Mezinárodní červený kříž, který vznikl díky švýcarskému obchodníkovi. Henri Dunant byl v roce 1859 dobrovolný ošetřovatel v bitvě u Solferina. Viděl jatka, po kterých zůstaly desítky tisíc mrtvých a zraněných, o něž se nikdo nestaral. Ta hrůza ho přivedla na myšlenku, že je potřeba pomáhat raněným, a navrhl vznik mezinárodní organizace. Jsme za těch 160 let dál, než bylo Solferino? Máme organizace, právo, jsme tedy i humánnější?

Ano i ne. To ano je v tom, že podstatná náplň naší práce je, aby se potřebným dostalo zdravotní péče. Tedy to, čím Dunant začal a co je také obsahem prvního základního principu Červeného kříže, kde se praví, že je zrozen z utrpení tisíců na bitevním poli a že se snaží předcházet nebo aspoň mírnit všechny typy lidského utrpení. To je i dnes vysoce aktuální. Na světě máme necelé dvě stovky států a ve více než devadesáti z nich se v tuto chvíli bojuje. Čili je to téměř jedna ku jedné. A tam, kde se bojuje, je zdravotní péče jednou z prvních obětí konfliktu.

— Proč?

Protože je založena na volném pohybu – zdravotníků k nemocným, zraněných a nemocných ke zdravotníkům. To v okamžiku konfliktu končí, takže jsme ve stejné situaci, jako byl Dunant. Máme samozřejmě mnohem lepší východiska, existuje soubor právních norem, celé mezinárodní humanitární právo, které omezuje volnost válečných stran a říká jim, co musí dělat. Například že musí zajistit zdravotní péči. To ale neznamená, že jí ve skutečnosti všichni dostanou. Jeden příklad za všechny. V Jemenu, kde probíhá několik let ozbrojený konflikt, je více než padesát procent zdravotnických zařízení vyřazeno z činnosti. Za poslední tři roky

tam zemřela třetina lidí, kteří byli odkázáni na dialýzu. Neumřeli proto, že by je někdo postřílel, ale že se k dialýze nedostali, protože nemohli vystrčit nos z domu nebo se do nemocnice dostali, ale zařízení nefungovalo. Lidé si většinou myslí, že naše práce vypadá tak, že přijedou tisíce zdravotníků a postaví se spousta nemocnic a vše funguje. To je pravda jen do jisté míry, my se především snažíme podporovat místní infrastrukturu. Tam posíláme léky a potřebný materiál, nejen zdravotnický, ale i takový, který vás možná překvapí – folie na zasklívání rozbitých oken, palivo do generátorů na výrobu elektřiny.

— Pojdme konkrétně. Žiju v nějakém regionu a ten se stane místem více či méně legitimního válečného konfliktu. V čem mi pomůže Červený kříž?

Dobře jste řekla, že není podstatné, zda ona válka je nebo není legitimní. Červený kříž neposuzuje, kdo je agresor a kdo oběť. A konkrétně k vám. Pokud budou bojující strany respektovat mezinárodní úmluvy, tak na vás nebudou střílet. Ale i tak budete vystavena spoustě nebezpečí, takže je určitě dobré se odsunout z míst, kde konflikt hrozí. V tom by měly obyvatelstvu bojující strany pomáhat a v ten okamžik je role Červeného kříže stěžejní. Málo se totiž ví, že my jsme v kontaktu se všemi stranami, a máme tak možnost jim připomínat a vykládat zásady mezinárodního humanitárního práva. Je důležité říct, že humanitární právo nebrání vzniku konfliktu, tím se nezabývá. Stanovuje ale pravidla, jak by měl být boj veden, aby jeho humanitární dopady byly co nejmenší, a říká, jak následně pomáhat obětem bojů. Já neuznávám dělení na lepší a horší strany konfliktu. Důležité je mluvit se všemi, jediné tak můžete pomáhat obětem.

— Nepadá na vás beznaděj? Tolik let, tolik pravidel, a stále tolik obětí a válek?

Ano, stále se odehrávají stovky válek a dějí se v nich zločiny, to máte pravdu. Ale není to rozhodně tak, že by v nich převažovalo porušování norem nad jejich dodržováním. Ten počet je nenulový, musí být snižován, ale mít z toho beznaděj, by nebyl ten správný pocit.

— Takže vidíte světýlko na konci tunelu, naději na to, že válek ubude nebo dokonce nebudou?

Říct kdy nebo jestli vůbec bude někdy všude mír, je velmi těžké. Ale i kdyby se to nikdy nestalo, tak jen ta snaha Červeného kříže – být to zní jako protimluv – „zlidštit válku“ – má smysl stále. O tom jsem přesvědčen.

doporučuji

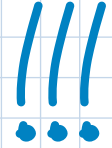
výstava

Martin Krummholz, katedra dějin umění FF

Srdečně zvú do Veletržního paláce na monografickou výstavu **Stanislava Suchardy**, která představuje osobnost tohoto významného českého sochaře přelomu 19. a 20. století. Jde o vůbec první souhrnnou prezentaci vesměs neznámého Suchardova díla, jež je – díky množství vystavených přípravných kreseb a autorských fotografií – vsazeno do myšlenkového i formálního kontextu umělcova tvůrčího procesu. Připravil jsem ji pro Národní galerii v Praze a můžete ji navštívit do počátku dubna 2020.

kurz

Kamil Kopecký, vedoucí Centra prevence rizikové virtuální komunikace PdF

Zejména **seniory** bych určitě pozval na **kurz**, v němž budeme informovat, jak zůstat obezřetný a imunní vůči online podvodníkům a manipulátorům. V první části setkání nabídneme klasické info o kriminalitě podvodných e-shopů, aukcí, inzercí atp., ve druhé budeme školit v oblasti dezinformací a mediální gramotnosti. Ukážeme i různé triky, kterým lidé mnohdy podlehnou. Kurz se uskuteční na PdF ve čtyřech lednových termínech. Tak neváhejte, zjistěte si víc v E-bezpečí a přijďte!

blog

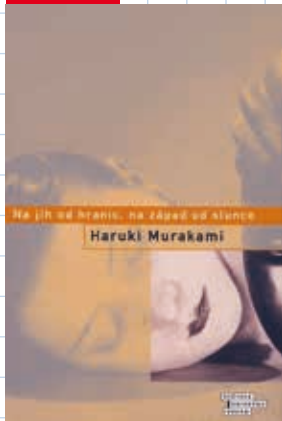

Jiří Stýblo, student oboru Právo na PF

Zkuste si otevřít **blog Jiné právo** (jinepravo.blogspot.com) a začíst se. Že nejste právníci? Vůbec nevadí. Jiné právo je platforma, na kterou přispívali a stále přispívají ti, kdo ve světě práva něco znamenají a něčeho skutečného v tomto oboru dosáhli. Objev tohoto blogu zcela změnil můj pohled na právo. Nejvýstižnější asi bude citovat motto webu, které zní: „Zapomeňte na to, že právo je ‚souborem platných právních norem‘. Skutečné právo je jiný svět: je to intelektuální výzva, kontext, zábava, umění, poslání, život... tento blog přináší novinky a náhodné postřehy ze světa jiného práva.“ I když už příspěvky nejsou tak časté, vyplatí se pěkně postupně pročítat archiv, který je na blogu dostupný.

doporučuji

kniha

Romana Mazalová, koordinátorka PR aktivit CMTF

Haruki Murakami: Na jih od hranic, na západ od slunce. Přečtením knihy to neskončí. Lehce ponurý příběh s unikátní japonskou atmosférou se vám zavrtá hluboko do nitra. Je to přesně ta kniha, která vás vytrhne z reality všedních dní. Zastaví vás a na spoustu zdánlivě banálních situací se najednou budete dívat jinýma očima. Dodnes nevím, kdo je tajemná Šimamoto, ale dělá mi radost o tom přemýšlet. A jestli na to někdo z vás přijde, dejte mi vědět.

DOBRY TIP ♥

hudba

Michal Šmíd, katedra aplikovaných pohybových aktivit FTK

Odkaz The Beatles je stále živý, a to i díky neutuchající energii bubeníka této legendární kapely Ringo Starra. Na svou aktuální, v pořadí již dvacátou, **sólovou desku What's My Name** si přizval jako hosty několik hudebních kolegů, přičemž nechybí ani další „brouk“ Paul McCartney. Společně si na albu strihli píseň Grow Old With Me z pera Johna Lennona. Pokud máte Beatles ve svém srdci, může se tam lehce dostat i tato deska.

výlet

Jiří Danihlák, katedra biochemie PŘF

Nedaleko města Libavá se na okraji vojenského prostoru nachází **zaniklá vesnice Stará Voda** (Altwasser), která ještě před 2. světovou válkou patřila k významným poutním místům na Moravě. Dnes zde najdete kostel svaté Anny a svatého Jakuba Většího se zachovalými freskami ze 17. století, ale i nápisy po sovětské armádě, dále pozůstatky piaristického kláštera, kde působil např. J. E. Purkyně, a také skauty obnovenou Královskou studánku s kaplí. Místo na vás dýchne nezaměnitelnou atmosférou téměř zapomenutého kraje a zároveň ukáže stále plně nezhojené jizvy historie.

Pevnost poznání: Věda hrou na výjimečném místě

V dubnu to bude pět let, kdy Univerzita Palackého otevřela brány Pevnosti poznání. Malé i velké návštěvníky pozvala do úžasného světa vědy, který vůbec nemusí být nudný nebo složitý. Právě naopak. Pevnost dokázala, že věda může bavit každého. Od čtyřletých dětí až po jejich prarodiče. Vždyť ročně do ní zavítá na 100 tisíc návštěvníků.

Ohlas veřejnosti je výsledkem úsilí týmu Centra popularizace Přírodovědecké fakulty UP, který s obrovskou energií připravuje portfolio aktivit, díky nimž se do budovy lidé vrací. „Pevnost poznání je tak především výkladní skříň Univerzity Palackého, je pilířem její třetí role s významným celospolečenským přesahem. Právě prezentaci univerzitního výzkumu a výsledků české vědy považují za náš klíčový úkol, zvláště v dnešní postfaktické době. Oslovit odborným tématem srozumitelně veřejnost je však náročné, proto si nesmíme vážit všech pracovišť i jedinců, kteří mají zájem veřejně obhajovat, že věda má smysl,“ říká ředitel Pevnosti poznání Ma-

těj Dostálek. Dodává, že za vzorovou považuje spolupráci s Centrem regionu Haná pro biotechnologický a zemědělský výzkum a především s olomouckým pracovištěm Ústavu experimentální botaniky AV ČR. „Když vidím, kolik pozornosti, energie i prostředků věnuje tým profesora Jaroslava Doležela popularizaci vědy u nás, mám obrovskou radost.“

Tematické výstavy a víkendové programy, vědecké kroužky, dětská univerzita, workshopy pro seniory, ale i debaty o kopní nebo stavu demokracie a dnešního světa. To všechno jsou akce, které centru pomáhají vytvářet komunitu věrných návštěvníků i zaujmout pozornost významných osobností. Jenom v září a říjnu v Laudonově sále debatovali například novinář Jindřich Šidlo, ekonom Jan Švejnar, bývalý premiér Vladimír Špidla nebo Petr Hutla, vrchní ředitel ČSOB. Mezi zajímavé hosty patřili americký astronaut Andrew Feustel, evoluční biolog Richard Dawkins, teoretický fyzik Lawrence M. Krauss a řada dalších.

Tým popularizačního centra aktuálně spolupracuje s katedrou fyzikální chemie na expozici popularizující aplikaci nanotechnologií, vybrané exponáty vznikají po konzultacích s geografy, geology, geoinformatiky, zoology i botaniky. „Naši specializací je neformální vzdělávání, které bude hrát stále významnější roli. Už dnes proto zkoumáme efektivitu našich vzdělávacích programů pro školní skupiny. Právě proto vidím obrovský potenciál především v propojení s didaktickými obory,“ vysvětlil Matěj Dostálek. Z toho důvodu se tým věnuje i publikační činnosti: vyšla interaktivní učebnice *Ze Země do vesmíru*, chystá se ilustrovaná učebnice o GMO.

Zásadní roli v příběhu Pevnosti poznání hrají studenti UP, kteří v expozicích pracují jako průvodci i lektori. Mnozí z nich spojili s vědeckou popularizací svoji diplomovou práci a komunikace vědy se stala součástí jejich akademického života. Pevnost pro ně připravuje motivačně-vzdělávací program, který jí v budoucnu dá rozměr školícího střediska pro komunikaci vědy.

V zachovalém areálu Korunní pevnůstky v Olomouci stojí vzácná historická stavba s dřevěnou konstrukcí. Ještě v roce 1857 byla neoddělitelnou součástí bastionové pevnosti. Zatímco tehdy se v ní skladovala dělostřelecká munice, dnes je útočištěm pro vědu a neformální vzdělávání.

text: Martin Višňa
foto: Tomáš Kříkal

zkušenost

Dámička na cestách

Vždy upravená, v šatech a botách na podpatcích, s kabelkou přes rameno. Taková prý Karolína Nováková, studentka fakulty tělesné kultury, byla. Když se ale zaposloucháte do zážitků z jejich cest, těžko lze tomu tvrzení věřit. A že má co vyprávět: prodávala doutníky v USA, strávila Vánoce na ostrově kanibalů a není to tak dávno, co se po čtyřech tisících kilometrech vrátila z Jižní Ameriky.

Každá cesta mě posouvá něčím dopředu, vždy se vracím jako trochu jiný člověk, říká. Cestovatelského ducha v sobě objevila při putování Thajskem s rodiči, to už za sebou měla au pair pobyt v Anglii. „To byla neuvěřitelná škola. Ze začátku jsem tam po večerech brečela. Nejen že jsem se musela starat sama o sebe v cizí zemi, ale ještě se starat o někoho jiného,“ vzpomíná Karolína, která kdysi chtěla být manažerkou ČEZu. Tou se nestala a připouští, že reálnější je další z jejich dřívějších snů – dělat dobrovolníka v Keni.

Žádná válečí dovolená

Seznam zemí, do kterých dosud zavítala, čítá například Srí Lanku, Jihoafrickou republiku, Singapur, Egypt. Jako zlomovou označuje cestu na Nový Zéland před dvěma lety. Jednak tehdy opustila dobře place-

nou, ale náročnou práci a jednak překonala „dámu v sobě“. „Představa, že bych měla někam jet sama, něco tam ujit a být třeba dva dny bez sprchy, to by pro mě byl vrchol všeho. Dříve jsem si musela šminky kupovat každý měsíc, ale teď mi tam doma leží. Zjistila jsem, že jde fungovat jinak,“ poznamenává rekreoložka.

Na Novém Zélandu strávila necelý rok, s přítelem Tomášem projeli celou zemi. Top místem, ale určitě ne pro každého, je podle ní výběžek French Pass s nádhernými výhledy a delfíny. „Samozřejmě jsme tam museli i pracovat. Vedle hlídání dětí jsem si vydělávala úklidem domácností. To je dobře placená práce, místním se totiž nechce uklízet. Také jsem pracovala v půjčovně aut. Nejsem sice technický typ, ale ty běžné věci člověk rychle pochytí,“ tvrdí. Podobně přistoupila o něco později i k práci v prodejně doutníků na Floridě. Jako nekuřačka prostě při nástupu řekla, že se všechno naučí. Že se nebojí neznámého prostředí, ani třeba zkazek o kanibalství, dokládá zase vánoční cesta na tichomořské Vanuatu. „Byli k nám velmi milí, chtěli se na nás podívat, byli jsme pro ně trochu rarita. S pánem, u kterého jsme spali, jsme dodnes v kontaktu,“ uvádí Karolína. →

Karolína Nováková (* 1995)

Studentka rekreologie na fakultě tělesné kultury. Pochází od Nového Jičína, aktuálně žije s přítelem v Olomouci. Již od gymnázia podniká v oblasti volnočasových aktivit, pořádá dětské tábory nebo lyžařské školy, píše blog s tipy na aktivity s dětmi, vymýšlí hry. Je také lektorkou projektu Zdraví do škol a živila se i jako event manažerka v jedné velké organizaci. Vedle cestování patří mezi její koníčky sport, zejména plavání, a vaření.

„Pokud nad nějakou cestou uvažujete, jděte do toho. Maximálně zjistíte, že to není nic pro vás.“

Výprava Patagonií

Největším dobrodružstvím byla tříměsíční výprava z argentinské Ushuaiy do chilského Santiaga. Vyšla na zhruba 120 tisíc korun, přičemž polovinu částky se jim podařilo vybrat přes crowdfundingový portál. Původně plánovali urazit po národních parcích Patagonie zhruba 2 800 km, nakonec zvládli 4 000 km. Denně v průměru ušli kolem 25 km, část cesty absolvovali na kolech, stopem nebo na lodi. „Vykašlat jsem se na to chtěla hned první nebo druhý den. Vyšli jsme, před námi dalších čtrnáct dní cesty, měli jsme s sebou všechno jídlo a já navíc ještě spoustu věcí, o kterých jsem si myslela, že je potřebuju. Když jsme první den večer došli, byla jsem úplně hotová, klepala jsem se, nemohla jsem vůbec nic. Jen jsem se chtěla vrátit,“ vzpomíná na začátek putování, během něhož si užili půvabů přírody And a mimo jiné navštívili horami obklopené městečko El Chaltén, které je podle Karolíny nejkrásnějším místem na světě.

A užili si i rozmarů počasí. Jižních mrazů i severnějších silných dešťů a povodní, které za nimi braly mosty a ničily vesnice. Ve všudypřítomné vlhkosti se těžko přemlouvá k dalšímu pochodu, když si máte nazout mokré boty. Mimochodem bez teplé sprchy byli nejdéle asi tři týdny a k historkám z cesty patří i to, že jim v jedné čistírně nechtěli přijmout oblečení. „Přišli jsme z divočiny, bylo špinavé, nasáklé vlhkem a také kouřem. Paní se rozčilovala, že to bude třeba vyprat několikrát, načež já jí odpovídala, že stačí bohatě jednou, že ještě pokračujeme v cestě,“ vypráví rekreoložka. Vzápětí na otázku, jaké tři části vybavení byly na expedici nejdůležitější, reaguje otázkou: „Věc jako věc, nebo můžu říct jídlo?“ Zmiňuje ještě kvalitní boty a spacák. „Důležité je, s kým jste. Ono se to nezdá, ale myslím si, že kdybych nešla s Tomášem, nedojdu.“

Co na to okolí?

Zážitků a poznatků z cest má Karolína samozřejmě mnohem více a vůbec si nedove-

de představit, že by cestovat nemohla, ať už kvůli režimu nebo třeba kvůli škole. „Vybrala jsem si dobře obor, rekreologie je takovým zkušenostem otevřená. Někteří vyučující jsou dokonce rádi, že nesedíme jen v lavicích. Povinnosti si ale splnit musím,“ říká. A co se týče rodičů, jsou prý již na její výjezdy zvyklí. Dříve se o ni báli, nyní za ní občas dorazí.

Plány se závazkem

Do hry ale vstupuje ještě jeden člověk. Karolína se totiž z Chile vrátila v pozeňnaném stavu a je otázkou, jak se miminko bude na plány rodičů tvářit. Dovolí jim uskutečnit zamýšlený autopřejezd z Aljašky do Argentiny, anebo budou nějakou dobu poznávat spíše Českou republiku a okolní země? Ať už to bude jakkoliv, Karolína Nováková, která se kdysi sama nazvala dámičkou na cestách, v souvislosti s cestováním vzkazuje: „Prostě si to zkuste. Pokud nad nějakou cestou uvažujete, jděte do toho. Maximálně zjistíte, že to není nic pro vás.“

text: Martin Višňa
foto: Gabriela Knýblová

absolvent

Ladislav Korotvička ví, jak na zubní kaz

Ladislav Korotvička (* 1952)

Absolvent oboru Stomatologie na lékařské fakultě, zubní lékař, zakladatel neziskové organizace Arak, autor a organizátor preventivních programů nejen v oblasti orálního zdraví. Působí také jako externí učitel, vzdělává studenty lékařské fakulty nebo SZŠ a VOŠz Emanuela Pöttinga v Olomouci. Po práci se stará o koně, zálibou je také rybaření, houbaření, jachting či lyžování. Podílí se i na organizaci sportovních a kulturních akcí.

Jedni si ho pamatují, jak při prohlídkách lámal zubní kartáčky, jinými je za to, co dělá v oblasti prevence, veleben. Pod hlavičkou jím vedené organizace Arak probíhá už celé desetiletí každoroční stomatologická konference, řada osvětových programů nebo soutěž v záchranářských dovednostech. Ladislav Korotvička zkrátka není běžný zubař.

Na lékařské fakultě promoval v roce 1975, první praktické zkušenosti poté sbíral na vojně při ošetřování chrupu vojáků. Po návratu do civilu proslul jako ten, co dětem ničí zubní kartáčky. „Polovinu kartáček jsem při prohlídkách zlomil a pak rodičům vysvětloval, že to už nebyla funkční pomůcka. Od té doby jsem hodně změkl. Když ale dnes vidím, jakými roztrepenými kartáčky si někteří čistí zuby, ptám se, jaký mají počítač nebo mobil. Na těch totiž lidem často záleží víc,“ říká zubař, který zastával i funkci okresního ordináře, tedy odborného garanta pro dětské zubaře na Olomoucku.

U zubního kartáčku Češi podle Ladislava Korotvičky myšlením zamrzli. Přitom stomatologie se za posledních třicet let nebyvale rozvinula, ať už se to týká vybavení ordinací, nových technologií, možností volby materiálu nebo nabídky pomůcek pro péči o chrup. „Před sametovou revolucí nebylo možné až tak preferovat estetickou stránku jako dnes, kdy je estetika velmi důležitým aspektem a zuby jsou naší vizitkou. Dnes je mnohem více možností, ovšem zároveň se rozevírají pomyslné nůžky mezi těmi, kteří jsou na mzdovém minimu, a těmi, kteří si mohou dovolit například bělení zubů nebo keramické fazety,“ uvádí.

Co se týká systému, olomoucký zubař pozitivně vnímá, že si Česká stomatologic-

ká komora vybuďovala silnou pozici a určila se pro stomatologii pravidla. Na druhou stranu nešťastným krokem podle něj bylo zrušení pravidelných školních preventivních prohlídek. Dvakrát ročně nyní k zubaři nechodí ani polovina školou povinných dětí.

Svou pozornost tak Ladislav Korotvička upřel i mimo vlastní ordinaci. Společně se Zdeňkem Hamříkem a Michalem Kalmanem z fakulty tělesné kultury a dvěma kolegy zubaři založili před deseti lety obecně prospěšnou společnost Arak zaměřenou na prevenci v oblasti ústního zdraví coby součást zdravého životního stylu. Arak znají luštitelé křížovek jako označení pro rýžovou pálenku, jde však i o synonymum pro Salvadoru perskou. „To je strom, jehož větvičky a kořeny používali už staří Babyloňané k čištění zubů. Miliony lidí je používají dosud. A protože prevence je základ, kořen medicíny, přišlo nám to pojmenování symbolické,“ vysvětluje.

S pilotním projektem Mandala se záhy do škol rozjely dentální týmy, jejichž členy byli i studenti lékařské fakulty. Hravou formou během prvního roku seznámily se zásadami péče o chrup na 1500 dětí. A nezůstalo jen u školáků. Arak se zaměřil i na edukaci zubních lékařů, také budoucích učitelů, když ve spolupráci s pedagogickou fakultou vznikl céčkový předmět Základy preventivní stomatologie pro pedagogy. Významnou aktivitou se stala soutěž školních týmů v záchranářských dovednostech Arakiáda nebo mezinárodní konference Víme, jak na zubní kaz.

„Výjimečná je konference tím, že se na ní potkávají zubní lékaři, studenti zubní-

ho lékařství, dentální hygienistky i sestry, dříve také zubní laboranti. Během deseti let vyrostla do uznávané velké události, na které v souhrnu vystoupilo na 250 přednášejících, mimo jiné i ze Švýcarska, Švédska nebo USA. Jako její prezident jsem se ale rozhodl po deseti letech skončit. Chci se věnovat především přípravě akcí ke Světovému dni ústního zdraví, kterým je 20. března. Na konferenci totiž už víme, jak na zubní kaz, ale je potřeba to předávat dál lidem,“ podotýká Ladislav Korotvička.

Dbát chce zejména na originalitu. „Česká stomatologická komora byla oceněna za pořádání preventivních akcí jako nejlepší na světě, my v Olomouci podle prezidenta komory Romana Šmuclera patříme k nejlepším organizátorům v republice. Je to ale ocenění za činnost, takže ještě přidáme na kreativitu. Přemýšlím o zubní pártě,“ prozrazuje.

Při plánování se může opřít o spolehlivý a nadšený tým i o bohaté zkušenosti a kontakty. Před lety byl například u založení občanského sdružení Credo, při kterém vznikla škola pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami. Podílel se na organizaci různých sportovních a kulturních akcí, dělal třeba kurátora výstav česko-australskému malíři Václavu Ježkovi von Thienfeld. Sám vyřezával plastiky a vyráběl šperky ze dřeva v kombinaci s kovem. A dost možná by některá akce mohla být prochnuta westernem, protože velkou zálibou Ladislava Korotvičky jsou koně.

Mimořadně i jeho potkal v životě nějaký ten zubní kaz. „Mám i implantáty. To je hřích mládí,“ říká. Na druhou stranu si kdysi jeden zub vytrhl sám před zrcadlem...

Úspěšní v záchrane nanečisto

Jako mají sportovně založení studenti akademické hry a posluchači práv simulovaná soudní jednání, prověřují a poměřují své znalosti a dovednosti také budoucí zdravotničtí záchranáři. O život jde na jejich soutěžích jen naoko, ale jako příprava na reálné situace jsou neocenitelné. Vyprávět o tom může trojice Michaela Králíková, Tomáš Večeřa a Jaroslav Zavadil, která v poslední době dosáhla několika pěkných umístění.

Za pozornost stojí zejména třetí místo na Dni první pomoci v Jeseníkách a taktéž bronzová pozice z akce Yeti Rescue v Orlických horách, které se účastnili v kategorii s profesionálními záchranáři. Jaroslav s Tomášem kromě toho ve dvou absolvovali soutěž Inter Vitam et Exitum určenou i pro mediky. Zde skončili pátí.

Skladba úkolů, se kterými se museli studenti fakulty zdravotnických věd na jednotlivých událostech popasovat, byla více než pestrá: nehoda autobusu, komplikovaný

porod, oběšení, záměna léků nebo simulace operačního střediska. „Hodnotitelé při řešení modelových situací posuzují úplně všechno, nejen jestli vyšetřujeme podle daných postupů a dokážeme pacienta stabilizovat. Hodnotí i přístup k pacientovi, komunikaci s ním nebo vzájemnou spolupráci v týmu,“ přibližuje náročnost záchrannářských soutěží Michaela Králíková.

Důkladná příprava je tedy nezbytná. V současnosti ale již není tak intenzivní a zaměřená na konkrétní scénáře jako před prvními absolvovanými akcemi. Jednak už jsou sehraňší a jednak nezbyvá příliš času, i kvůli blížícím se státnicím, navíc Michaela studuje ještě druhou školu v Ostravě. „Před Yeti Rescue jsme se viděli asi jen dvakrát. Společně jsme si vlastně vyzkoušeli jen resuscitaci a domluvili se, co se kdo naučí individuálně,“ podotýká Tomáš Večeřa, kterého láká práce u Horské služby.

„V týmu fungujeme tak, že já jako lídr se většinou pacienta ani nedotknu, spíše organizuji naši práci, zatímco Míša s Tomem vyšetřují. Výhodou je, že co se naučíme při přípravě i při plnění úkolů přímo na soutěžích, můžeme využít ve škole při zkouškách. Zároveň se tyto zkušenosti hodí i do naší praxe. Fakulta nás přitom v soutěžní aktivitě podporuje, čehož si moc vážíme,“ dodává poslední z trojice Jaroslav Zavadil, který k záchrannářské práci „přičichl“ u dobrovolných hasičů.

Zda trojice, říkající si UPs, přidá další soutěžní úspěchy v sezoně 2020, záleží i na termínech státních závěrečných zkoušek, které studenty čekají. Věří však, že Yeti Rescue nebyla jejich poslední soutěží. Zároveň si ale uvědomují, že si dosaženými úspěchy nastavili laťku, a tedy okolí očekává lepší výsledky. A také že je to jen soutěž a chybí jim ještě spousta let praxe a zkušeností, než se vyrovnají profesionálům i v realu.

Papežský ceremoniář o olomoucké jezuitské akademii roku 1597

Giovanni Paolo Mucante (asi 1557–1617)

Zjara roku 1596 vyslal papež Klement VIII. Enrika kardinála Caetaniho jako legáta ke dvoru polského krále Zikmunda III., aby zde získal polského panovníka pro vytvoření velké protiturecké ligy. Na probíhající válce s Osmanskou říší se totiž doposud podílely jen armády habsburských zemí a Chorvatska, posílené vojenskými oddíly z některých německých a italských států. Z Říma kardinál Caetani a jeho doprovod odcestovali 24. dubna 1596, následující konvoj 150 koní a vozů se zavazadly. Zamířili do Krakova, kam dorazili 18. června, a poté pobývali ve Varšavě, kde sídlil polský královský dvůr po požáru krakovského zámku v březnu téhož roku. Na zpáteční cestu do Říma se kardinál Caetani vydal 26. března 1597. Ke kardinálovu doprovodu náležel mj. papežský ceremoniář Giovanni Paolo Mucante, jenž po návratu do Říma sepsal v italštině podrobný itinerář Gaetanovy legace do Polska, přičemž pořídil několik autografů tohoto itineráře.

„La bellissima città d'Olmuz“

Do Olomouce přicestoval Enrico kardinál Caetani se svým doprovodem v sobotu 19. dubna 1597 a ubytoval se v biskupském paláci. Na ceremoniáře Mucanteho učinil

lo tehdejší hlavní město Markrabství moravského mimořádně příznivý dojem (cit. překlad Františka J. Holečka, O. M.): „Poté, kdy jsme ujeli další tři míle, dojeli jsme do překrásného města Olomouce, hlavy a stolce oné provincie, jednoho z nejkrásnějších a nejhezčích měst, jaká jsme viděli, neříkám jen v Polsku, ale vlastně v celém Německu, jemuž se možná co do příjemného vzhledu a čistoty jen stěží najde podobné v Itálii. A pak, ve vlastní zástavbě v obvodu hradeb, po mém soudu větším než v Krakově, ale zdaleka ho přesahující čistotou a krásou, je mnoho hezkých kostelů a mezi nimi jezuitský chrám s překrásnou kolejí.“ Je třeba zdůraznit, že Mucante popisuje olomouckou jezuitskou kolej a gotický kostel Panny Marie tři desetiletí poté, kdy řeholníci Tovaryšstva Ježíšova přišli roku 1566 do Olomouce a získali pro svou kolej a gymnázium, povýšené roku 1573 na akademii s fakultami svobodných umění a teologickou, dosavadní klášter minoritů. Poté se Mucante věnuje důkladnému vyličení olomouckých chrámů, jakož i relikvií v nich uchovávaných, biskupského paláce a přijetí šestičlenné delegace olomoucké městské rady kardinálem Caetaním.

„Il bellissimo collegio“

V pondělí 21. dubna 1597 vyslechl kardinál Caetani mši v katedrále sv. Václava, po níž v chrámové sakristii obdivoval zde uchovávané relikvie. A ceremoniář Mucante pokračuje: „Pak šel pan kardinál navštívit kostel Otců jezuitů, dosti velký a hezký, a překrásnou kolej, kterou tam mají, kde vyučují nejen gramatiku a rétoriku pro malé chlapce a mladíky, ale i filozofii a teologii k velkému prospěchu mládeže onoho města, ale, což je důležitější, i náboženství. Když pan kardinál vstupoval do koleje, bylo slyšet krásnou hudbu, a pak byl uveden do velkého sálu, kde zpravidla konají disputace a udělují hodnost bakaláře a doktora těm studentům, kteří ukončili studium.“

Itinerář papežského legáta Enrika kardinála Caetaniho během cesty z Říma do Polska a zpět, sepsaný papežským ceremoniářem Paolem Mucantem v roce 1597 – jeden z autografů itineráře, získaný v Itálii polským generálem jízdy Janem Henrykem Dąbrowským a věnovaný 20. března 1816 ministrové veřejné osvěty, krásných umění a vědy Polského království (tzv. Kongresovky) Stanisławu Kostkovi hraběti Potockému.

Folio 237 (strana 479) autografu se zprávou o Caetaniho návštěvě olomoucké jezuitské koleje a akademie. Archiwum Główne Akt Dawnych w Warszawie, Archiwum Publiczne Potockich, sign. 159.

V čele tak řečeného sálu, poblíž zdi, bylo na podstavci, vyvýšeném na píd' od země, připraveno pro Jeho nejjasnější Milost křeslo, a na lavice podél levé zdi byli usazeni preláti, kteří byli s ní, a když usedli, ustala hudba, kterou bylo slyšet až do té chvíle, jeden z Otců té koleje, řečený Otec Cosmo, učitel rétoriky v oné koleji, stoje před panem kardinálem pozdravil Jeho nejjasnější Milost elegantní a krásnou řečí v latinském jazyce.“ Nato „pozdravili tři studenti pana kardinála a vzdali mu chválu v latinských verších s hudebními vložkami ve formě dialogu. Potom následovalo ještě trochu hudby.“

„Un bellissimo horologio“

Jak dále Mucante sděluje, kardinál opustil kolej, „a když usedl do kočáru, projížděl se trochu, aby si prohlédl ono překrásné město Olomouc, vpravdě hodné pohledu, plné hezkých domů, všechny byly malované nebo nově vystavěné, s půvabnou a hezkou architekturou, stejně do té míry, že téměř ani jeden nepřevyšoval druhý, s dvěma velkými a překrásnými náměstími, prázdnými a čistými a velmi pěknými a přímými ulicemi, udržovanými ve velké čistotě. Na velkém náměstí a radnici bylo vidět překrásný orloj s mnoha různými sochami a přístroji, jež se pohybovaly, když odbíjely hodiny a ukazovaly i pohyblivé svátky. (...) Hned po obědě (kardinál) nasedl do kočáru a pokračovali jsme v cestě do Vyškova.“

Tato emfatická chvála Olomouce, zdejší univerzity i radničního orloje z pera vatikánského duchovního je bezpochyby hodna připomenutí, mj. v souvislosti s uplynutím 500 let od první známé zprávy o tomto časoměřiči, učiněné v roce 1519 humanistou Stephanem Taurinem Olomouckým v jeho spise *Stauromachia, id est Cruciatos Servile Bellum (Stauromachia, to jest Válka otrockých kuruců)*, věnovaném uher-skému selskému povstání roku 1514, vednému Jiřím Dózou.

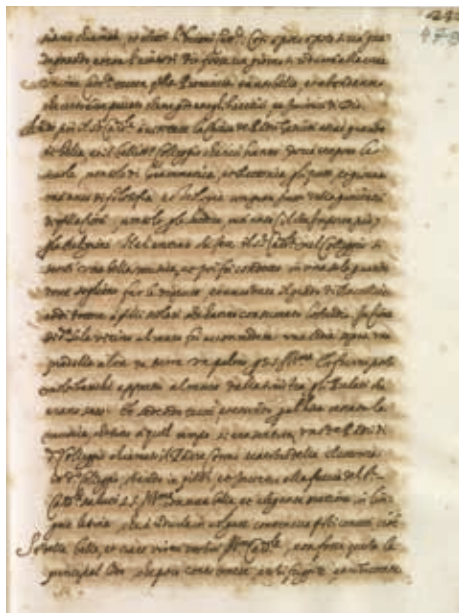

foto:
Gabriela Knýblová

zrcadlení

Yuliia Vintoniv pochází z Ukrajiny.
Na Ukrajinské katolické univerzitě ve Lvově studuje doktorský program Teologie. Díky mezinárodní kreditové mobilitě strávila zimní semestr na Cyrilometodějské teologické fakultě UP v Olomouci.

Vže z momentu, коли я обрала Університет Палацького для свого наукового стажування, я відчувала турботу та підтримку з боку університету. Працівники міжнародного відділу постійно контактували зі мною стосовно підготовки документів для отримання візи, пошуку житла і т. і. Коли я приїхала в Оломоуц, то під час організаційної сесії мене познайомили з усіма відділами університету. Така увага до найменших деталей відразу дала мені відчуття безпеки та прийняття.

Коли я кудись їду, особливо на довгий період, для відчуття майже «як вдома» мені потрібні три речі – церква, парк та бібліотека. В Оломоуці я знайшла усе це. Студенське містечко розташоване у прекрасній парковій зоні, де годинами можна споглядати неймовірну красу та відпочивати. Мене одразу вразила бібліотека університету, адже в ній все зроблено для комфортного навчання студентів. Щодо церкви, то в Оломоуці дуже багато прекрасних храмів. У неділю я побачила дуже багато молодих людей в храмі Непорочного Зачаття Богородиці, і була дуже зворушена. Я багато чула про те, що Чехія – це атеїстична країна, тому такого не очікувала. Разом з іншими студентами з України я познайомилася зі спільнотою святого Егідія в церкві Благовіщення. Члени спільноти розказали нам про працю з безхатченками. Але найбільшим подарунком для мене стала греко-католицька спільнота в Оломоуці, яка збирається щонеділі на Літургію в Академічному храмі університету в церкві Марії Сніжної.

Я багато подорожувала по країні, але Оломоуц вирізняється з поміж інших чеських міст своїм миротворенням та затишком. А в Університеті Палацького кожен студент відчуває себе потрібним.

Od chvíle, kdy jsem si vybrala pro svou stáž Univerzitu Palackého, se mi dostávalo pomoci a podpory. Zaměstnanci zahraničního oddělení se mnou byli v kontaktu a pomáhali mi se žádostí o vízum, ubytováním a dalšími věcmi. V průběhu orientačního týdne jsme se seznámili se všemi odděleními na univerzitě. Tato péče až do nejmenšího detailu mi hned dodala pocit bezpečí a přijetí.

Když někam na dlouhou dobu cestuji, potřebuji tři věci, abych se cítila jako doma: kostel, park a knihovnu. To vše jsem v Olomouci našla. Univerzitní kampus se nachází blízko rozsáhlých parků, kde můžete trávit celé hodiny pozorováním přírodních krás a odpočinkem. Velmi na mě zapůsobila univerzitní knihovna, je celá uzpůsobena pohodlí studentů. Pokud jde o kostely, v Olomouci je mnoho nádherných chrámů. První neděli jsem viděla mnoho mladých lidí v kostele Neposkvrněného početí Panny Marie. Slyšela jsem, že je Česká republika ateistickou zemí, takže jsem to nečekala. S dalšími studenty z Ukrajiny jsme se v kostele Zvěstování Panny Marie setkali s komunitou Sant'Egidio. Řekli nám, že pomáhají lidem bez domova. Největším požehnáním pro mě však byla olomoucká řeckokatolická komunita, která se schází každou neděli při liturgiích v chrámu Panny Marie Sněžné.

Cestovala jsem po celé České republice, ale Olomouc se liší od ostatních měst svou atmosférou míru a klidu. A na Univerzitě Palackého se každý student cítí potřebný.

Jděte do toho

„Pokud nad nějakou cestou uvažujete, jděte do toho. Maximálně zjistíte, že to není nic pro vás,“ vzkazuje v naší rubrice Zkušenost studentka-cestovatelka Karolína Nováková. Její vzkaz se na přelomu roku dá možná vyloučit i jako jakési obecnější předsevzetí: v každém věku má smysl zkoušet nové věci, sebrat odvahu a jít. A není přitom nutné vydávat se na cestu zrovna do Patagonie, možná stačí mnohem bližší cíl někde za rohem, kde někdo potřebuje naši pomoc nebo třeba jen pozornost či přízeň. V tomto čísle univerzitního časopisu jsme představili hned několik osobností spojených s UP, které se na takovou cestu vydaly a dělají něco víc nebo jinak než musí a než se čeká. Doufám, že to pro vás bude příjemně překvapivé čtení a snad i drobná motivace, když zjistíte, co všechno lidé z UP vedle svých akademických a studentských životů dělají a prožívají.

Za celou redakci vám přeji, ať je váš rok 2020 ve znamení objevování nových cest

Ivana Pustějovská
vedoucí redakce médií UP

PEVNOST POZNÁNÍ

CENTRUM POPULARIZACE

Místo, kde věda žije...